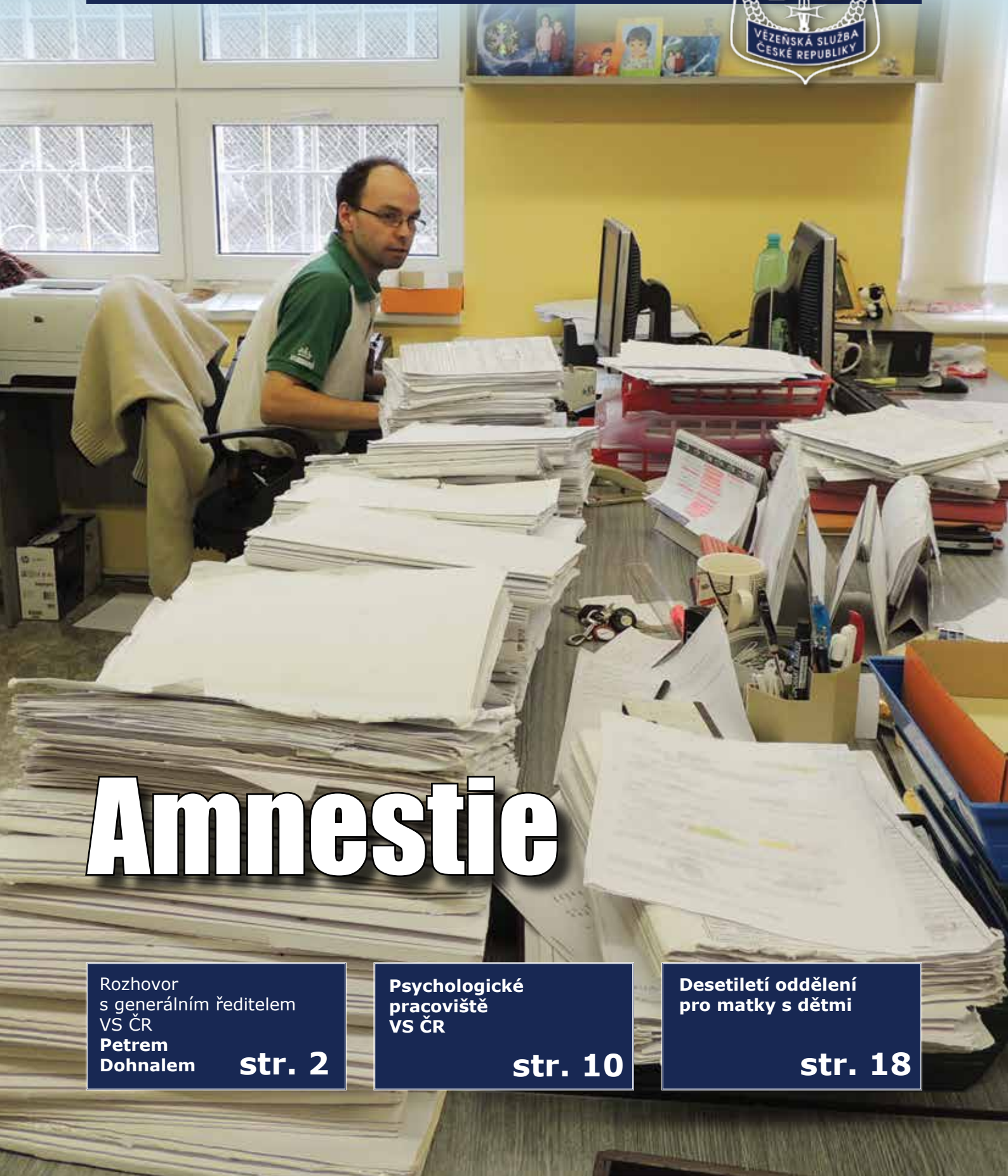

ČESKÉ

1/2013

čtvrtletník pro vězeňství a kriminální prevenci

VĚZEŇSTVÍ

Amnestie

Rozhovor
s generálním ředitelem
VS ČR
**Petrem
Dohnalem**

str. 2

**Psychologické
pracoviště
VS ČR**

str. 10

**Desetiletí oddělení
pro matky s dětmi**

str. 18

rozhovor str. 2

krátce str. 4

téma str. 8

resocializace str. 15

vězeňská
služba str. 18

věznice ČR str. 22

historie str. 25

zahraničí str. 26

sport str. 31

Poslanci si prohlédli Vazební věznici Praha Ruzyně

Věznice Jiřice

Švýcarská vězeňská heraldika

**Vážené kolegyně,
vážení kolegové, příslušníci a zaměstnanci Vězeňské služby ČR,**

všem Vám patří velký dík za to, jak jste zvládli úkoly spojené s realizací amnestie prezidenta republiky. Vnímám, jaké úsilí a mimořádné nasazení si vyžádalo postarat se o to, aby byla amnestie provedena co nejdříve a bez zádrhelů. Velice významnou úlohu při zvládnutí návalu práce, který amnestie znamenala, sehrála ochota a vstřícnost s jakou Vězeňská služba ČR, soudci, státní zástupci a další pracovníci justice, dokázali přesunout soudní procesy nutné pro propuštění každého jednotlivého vězně přímo do věznic. Díky tomu se podařilo splnit dané úkoly v nejkratších možných termínech a jako bonus i posílit vzájemnou spolupráci.

Podle mých informací si zejména soudci velmi pochvalovali, jak se o ně vězeňská služba při provádění amnestie dobře postarala. Ocenili nejen to, jak systém fungoval z procesního hlediska při přípravě všech nezbytných spisů a dokumentace, ale vnímali i kolegiální snahu jim práci ulehčit a zabezpečit k ní maximální pohodlí. Kdybych měl jako průměr použít školní známkování, pak ode mne jednoznačně máte jako Vězeňská služba ČR za realizaci amnestie potvrzenou jedničku s hvězdičkou.

Pokud jde o dopady amnestie na Váš sbor, ujišťuji Vás, že v zájmu Ministerstva spravedlnosti ČR není jakkoli omezovat činnost vězeňské služby. Nechceme propouštět, zeštíhlovat sbor, a to také proto, že z určité historické zkušenosti víme, že se během jednoho až tří let stavy vězeňské populace opět zvýší. Musíme být připraveni na to, že se nám mnozí propuštění do výkonu trestu znovu vrátí. A dobře víme i to, že musíme vězeňskou službu nechat také trochu vydechnout, protože minimálně sedm let pracovala v náročných podmínkách se zvýšenými stavy vězňů. Nicméně akceptujeme návrh vedení Vězeňské služby ČR zakonzervovat tři pobočky věznic a akceptujeme také, že se vězeňská služba bude po snížení počtu vězňů chovat ekonomicky a racionálně. To se týká například zrušení věznice Drahonice, či záměru nezprovozňovat areál Vidnava. Naší snahou bude však sbor udržet na současných počtech a mít ho připravený na horší období.

První náměstek ministra spravedlnosti
JUDr. Daniel Volák

ČESKÉ VĚZEŇSTVÍ č. 1/2013.
Časopis vychází čtyřikrát ročně.
Vydavatel: Vězeňská služba České republiky, Soudní 1672/1a, 140 67 Praha 4, IČ 00212423
Editor: Robert Káčer, Robert Blanda
Grafická úprava: Karel Neuvirt
Foto: Vězeňská služba České republiky, archiv redakce
Adresa redakce: Generální ředitelství Vězeňské služby České republiky, poštovní příhrádka 3, PSČ 140 67 Praha 4
http://www.vscr.cz; redakce-cv@grvs.justice.cz
telefon 244 024 111 (ústředna), 244 024 412, 244 024 415, fax: 241 409 072
Distribuce časopisu, objednávky a předplatné:
Martina Redlichová, tel.: 244 024 407, fax: 244 024 403, e-mail: mredlichova@grvs.justice.cz
Výroba: tiskárna Vazební věznice Praha – Pankrác
© Vězeňská služba České republiky, Praha 2012, Registrační značka MK ČR 6334, ISSN 1213-9297.

Mým cílem je, aby naši lidé mohli být hrdí, že pracují ve Vězeňské službě ČR

Generální ředitel VS ČR Petr Dohnal říká:

Bylo těžké rozhodování vzít funkci generálního ředitele?

To rozhodování bylo určitě náročné. Měl jsem i nějaký čas na rozmyšlenou. Ale vzhledem k tomu, že jsem několik let předtím působil jako první náměstek dvou svých předchůdců, tak jsem to bral jako završení mé práce pro vězeňskou službu.

Hned po vašem nástupu do funkce čekal vězeňskou službu náročný úkol, a to realizace prezidentské amnestie. Jak se ho podařilo splnit?

Úkol se podařilo splnit na jedničku s hvězdičkou. Musím říci, že jsem na práci příslušníků a občanských zaměstnanců, kteří na tom participovali a dělali dnem i nocí, velice hrdý a pyšný, jak to všechno zvládli. Proto jsem i rozhodl o mimořádném finančním ocenění těchto zaměstnanců.

Po prezidentské amnestii přišla vězeňská služba o čtvrtinu vězeňské populace. Dalo by se říci, že se tak vyřešil jeden z hlavních problémů českých věznic, a sice jejich přeplněnost. Jaké další problémy teď službu nejvíce trápí?

Těch problémů zůstává samozřejmě celá řada. Jmenoval bych například stavební zastaralost objektů i techniky, kterou používáme. Dlouhodobým problémem vězeňské služby je nedostatek financí, a to jak na investice, tak i na platy příslušníků a občanských zaměstnanců.

Ve vězeňské službě působil 22 let a prošel jste řadou výkonných a manažerských funkcí. Dočetla jsem se ale, že jste začínal jako dozorce ve věznici Pankrác. Vzpomenete si ještě na své začátky v přímém výkonu ve věznici?

Tak tady bych to trošičku poopravil, nezačínal jsem jako dozorce, ale přímo jako strážný. Na začátky si vzpomínám velice dobře. Začínal jsem jako strážný ve čtvrté strážní směně pod tehdejší vedením kpt. Turka, což si pamatuji naprosto zřetelně. On to byl takový rázný, přísný, ale spravedlivý člověk. O čtvrté směně se říkalo, že je to taková elitní směna a možná na tom i něco je, protože z té směny poté vzešel tehdejší první zástupce ředitele věznice a já, tedy nejdříve jako ředitel věznice a poté i generální ředitel...

To je opravdu silná motivace pro ostatní příslušníky...

Motivace to být skutečně může, opravdu z místa strážného, kam jsem nastoupil, jsem se postupně dopracoval až na současnou pozici. To, že jsem si prošel všemi těmito funkcemi, je velkou výhodou, člověk má povědomí o tom, jak to ve věznici funguje. Byl jsem i tím dozorcem, jak jste se zmínila. Působil jsem jako vrchní dozorce, takže jsem zažil i přímou práci s vězňnými osobami.

Co byste rád změnil ve vězeňské službě? Jaké jsou v současné době naše priority?

Těch věcí je celá řada. Jedna z nich, kterou bych chtěl změnit, je náhled na vězeňskou službu, a to nejen náhled zvenku, ale i nás samých. Řada našich příslušníků a zaměstnanců se prostě neztotožňuje s prací dozorce, vychovatele, strážného apod. Někteří z nich se za svoji práci stydí. A já bych chtěl, aby se ten náhled změnil, aby ta sounáležitost se sborem byla větší. Já jsem teď byl na pracovní návštěvě v Polsku a velice na mě zapůsobil, jak jsou hrdí na to, že patří k ozbrojenému sboru a že jsou zaměstnání u vězeňské služby. To je pro mě určitě velká inspirace. Další z věcí, kterou bych chtěl zlepšit, je udělat více pro naše zaměstnance. Myslím si, že v této věci máme poměrně dluh. Poslední roky jsem vnímal, že naši zaměstnanci jdou trošku stranou. A já se budu snažit, aby ve vězeňské službě platilo, že za dobrou práci bude odměna a pozitivní ocenění. A naopak, za špatnou práci bude následovat postih a spravedlivý trest. Přesně v duchu určité psychologické metody, kterou sám preferuji, a to je metoda cukru a biče.

Zmínil jste pracovní návštěvu v Polsku. Zaujalo vás při této návštěvě něco, čím by se naše vězeňská služba mohla inspirovat?

Systém v Polsku je podobný našemu systému VS. Samozřejmě Polsko je větší země než my, jejich vězeňská služba je větší, mají více vězňů, mají asi i větší problémy než my, ale podstata těchto problémů je principiálně podobná těm našim. Co mě ale opravdu zaujalo, je ta hrdost příslušníků na to, že jsou členy vězeňské služby.

U nás je možná trochu problém, že veřejnost naše příslušníky vnímá jako bachaře.

Ano, to jsme přesně u toho. Já jsem na pojem bachař vyloženě alergický. Serióznější média tyto výrazy většinou nepoužívají, ale najdou se redaktoři, kteří o nás hovoří jako o bachařích. A to je věc, proti které já

chci zásadně vystupovat a mediálně se proti tomuto ohradit. Je to stejné, jako by média nazývala policisty fyzly.

Vystudoval jste psychologii na Univerzitě Palackého. Pomáhají vám znalosti z tohoto oboru třeba při zvládání stresu, který vaše funkce určitě obnáší.

Psychologie je mi skutečně velmi blízká a znalosti z ní se snažím při své práci využívat. Chtěl bych ji více rozšířit i mezi naše zaměstnance. Psychologie je pomáhající věda, a i když je u nás dost zakořeněno, že kdo jde za psychologem, je „blázen“, tak já bych chtěl tuto nepravdu odstranit. Chci, aby ve věznicích působili psychologové, kteří budou k dispozici nejen pro vězně, ale i pro naše příslušníky a zaměstnance. Každý z nás, včetně generálního ředitele, se může dostat do situace, kdy bude potřebovat pomoc psychologa a rozhodně nemusí být „blázen“. Může mít třeba pouze určité rodinné, pracovní, vztahové nebo jiné problémy či těžkosti, které ho trápí, zatěžují a tím fakticky snižují kvalitu jeho života, ale třeba i pracovní výkonnost. Proto bych byl rád, kdyby služby psychologů mohli maximálně a bez obav z nějakého stigma využívat i naši zaměstnanci.

Jak se stavíte k návrhu ministerstva spravedlnosti na zavedení elektronického monitoringu a většího využívání trestu domácího vězení?

Je to oblast, která spadá především do gesce probační a mediální služby. Já ale osobně tento projekt jednoznačně vítám, a to ze dvou důvodů. Jednak si od toho slibuji to, že bude méně vězňných osob ve věznicích, a druhý důvod, který pokládám rovněž za velice důležitý, je do jisté míry sociální. A to ten, že když osoba, která třeba nechtěně srazil na přechodu chodce, dostane trest domácího vězení a dostane elektronický náramek, tak jí to nerozvrátí život, neztratí práci, neztratí sociální vazby, a to je krok správným směrem. A například zrovna v Polsku tento trest využívají a mají s tím dobré zkušenosti.

Aktivity a programy zacházení ve Věznici Všehrdy

Bronislava Vetešníková

Ve Věznici Všehrdy se odsouzení při plnění programu zacházení a následných aktivitách věnují různým výrobním technikám při zhotovení drobných či větších předmětů. Pod vedením vychovatelek oddělení výkonu trestu zhotovili ozdobné spony technikou drátkování, malování na sklo nebo výrobky určené pro velikonoční výzdobu. Některé z jejich prací budou použity v soutěži s názvem Jít cestou naděje, která byla vyhlášena Vězeňskou duchovní službou v rámci Velehradských slavností 2013, a v budoucnu i pro účely výstavy vězeňského umění. Další součástí programu zacházení jsou samoobslužné aktivity, při kterých si odsouzení osvojují pracovní návyky pro návrat do civilního života. Jednou z těchto aktivit je i vaření a pečení, při kterých si odsouzení mohou připravit méně náročné pokrmy. Materiál si částečně nakupují ve vězeňské prodejně, část je hrazena z přidělených účelově vázaných prostředků. Při samoobslužných aktivitách, které se uskutečnily ve specializovaném oddělení věznice, pekli odsouzení sladké pečivo s názvem švýcarky. Stejně tak ani ve školském vzdělávacím středisku věznice nezůstávají pozadu. Pod vedením učitelky odborného výcviku učebního oboru zahradnická výroba, zhotovili odsouzení metodou vypichované suché vazby 1,7 metru vysoký strom. Jeho výroba zabrala čtveřici odsouzených 12 hodin práce.

Náměstek hejtmana ve Věznici Drahonice

Situace a problémy drahonické věznice po novoroční amnestii prezidenta republiky byly obsahem návštěvy náměstka hejtmana ústeckého kraje Stanislava Rybáka v této věznici. Ředitel věznice Milan Brendl provedl náměstka po věznici a představil mu jednotlivé objekty a pracoviště. Hovořili spolu o úkolech, které má věznice před sebou v nejbližší době i v dlouhodobém horizontu. Při prohlídce věznice se náměstek Rybák zajímal o aktivity programu zacházení, o zaměstnanost vězňů a o celkové podmínky života odsouzených ve věznici. Živě se zajímal zejména o realizování pracovní terapie, v rámci které pomáhá věznice subjektům v regionu. Pomoc neziskovým organizacím vytváří pozitivní image věznice jak uvnitř VS ČR, tak i mimo rezort. Náměstek Rybák ocenil i loutkoherecký soubor odsouzených „Špalíček“, rovněž známý v mnoha mateřských školách i dětských domovech v širokém okolí věznice. Ten vznikl a pracuje na základě programů zacházení. Na závěr návštěvy poděkoval náměstek hejtmana za přijetí a za pozitivní informace o stavu Věznice Drahonice. Vyslovil přesvědčení, že věznice bude i nadále úspěšně plnit všechny stanovené úkoly.

hyk

Vězňů ubylo, je možné začít s opravami

Přestože v českých věznicích odsouzených ubylo, život se zde nezastavil. Tak tomu je i ve Věznici Všehrdy, kde se nyní konají různé opravy ubytoven a obnova majetku a zařízení. Podobné opravy byly ještě loni, v době přeplněných věznic, sotva proveditelné. Při této činnosti jsou využiti i odsouzení zařazení ve školském vzdělávacím středisku věznice. Žáci zařazení v kurzu malíř a natěrač obnovují nátěry postelí, židliček, stolů a nočních stolků. V současné době také odsouzení, pracovní zařazení v režii věznice, provádějí výměnu poškozených a uvolněných parketových podlah v ložnicích ubytoven odsouzených, které mnohdy poskytovaly prostor pro skrýše nepovolených předmětů. Nové lité podlahy jsou voděodolné, lépe se udržují v čistotě a hlavně nedávají prostor pro ukrývání jakýchkoliv věcí. Barvy použitých materiálů vhodně doplňují vzhled ubytovacího prostoru. Než ale taková nová podlaha vznikne, musejí se nejdříve vytrhat parkety, nanést vrstva stěrky, ta se musí začistit, natřít penetrací a nakonec, navrch, přijde litá hmota. Na ubytovně pro odsouzené vězňice typu s dohledem, se podařilo dosavadní značně opotřebovaná linolea na chodbách a kulturní místnosti nahradit vhodnější dlahou.

brv

Jak hladová babička snědla vlka

Ludmila Kurdíková

Na začátku roku navázali odsouzení z oddělení TOXI na tradici návštěv dětí v dětském domově ve Znojmě a přijeli za nimi 3. ledna s pásmem pohádek, vyprávění a básniček. Letos byla drobná změna v zařazení vystoupení. V minulých letech se tato představení pořádala jako mikulášská besídka. Proto byl letošní rok obsahově trochu odlišný. Odsouzení z oddělení TOXI, což je oddělení na kterém jsou umístěni bývalí drogově závislí odsouzení, pod vedením psycholožky Květoslavy Štrublové připravovali toto vystoupení již během podzimu. V programu byly dvě pohádky proložené kouzelnickým vystoupením, vyprávěním a písničkami. Pohádku o Červené Karkulce zahráli jako pantomimu, kdy vypravěč

přiblížil děj, a herci hráli. A aby se děti bavily a smály, trochu pozměnili autoři děj. Tak myslivec nakonec zachraňuje vlka, kterého snědla hladová babička. Pohádku o perníkové chaloupce si odsouzení připravili v klasickém pojetí: „Děti chtěly udělat tatínkovi radost a upéct mu koláč, ale neměly ovoce. A tak se vypravily do lesa nějaké natrhat. V lese ale zabloudily a skončily v perníkové chaloupce ježibaby. Nakonec všechno dobře dopadlo a ta-

tínek děti našel,” shrnula obsah pohádky psycholožka Štrublová. „Příprava a výsledný dojem je pro odsouzené motivační. V práci pro děti vidí smysl a je důležitou součástí odvykací drogové terapie,” vysvětluje Květoslava Štrublová. „Kromě tohoto vystoupení pro děti připravujeme i výstavu v domě umění ve Znojmě. Bude se konat již potřetí a doufáme, že i letos bude mít tak kladný ohlas jako v minulých letech,” dodává psycholožka.

Poslanci si prohlédli Vazební věznici Praha Ruzyně

Situace ve věznicích po novoroční prezidentské amnestii a celkový stav českého vězeňství byly hlavním tématem únorové návštěvy poslanců výboru pro obranu poslanecké sněmovny ve Vazební věznici Praha Ruzyně. Delegaci poslanců vedl předseda výboru Jan Vidím a při prohlídce věznice je doprovázel první náměstek ministra spravedlnosti Daniel Voják, generální ředitel Vězeňské služby ČR Petr Dohnal a ředitel ruzyňské věznice Ivan Horák.

Poslanci se podle svých slov na vlastní oči přesvědčili, že situace českého vězeňského systému není ani po novoroční amnestii, kdy byla propuštěna takřka čtvrtina vězeňské populace, zdaleka ideální. Shodli se na tom, že dlouhodobé podfinancování resortu a přeplněnost věznic je na příkladu

ruzyňské věznice stále patrné. Shodli se, že zejména v investiční oblasti jsou finanční prostředky doopravdy zapotřebí. Poslanci nicméně ocenili práci příslušníků vězeňské služby a občanských zaměstnanců, a to právě s ohledem na obtížné podmínky, v nichž musejí pracovat.

Zákonodárci si během návštěvy prohlédli také unikátní model věznice v měřítku 1:87, který vybudoval jeden z odsouzených. Ředitel věznice Ivan Horák přítomné informoval, že model slouží zejména k výcviku nových příslušníků pro seznámení s topografií věznice.

red

Z šestnácti tisíc vězňů, kteří po prezidentské amnestii zůstali v českých věznicích a vazebních věznicích, se prvního kola přímých prezidentských voleb zúčastnilo 8 120 vězňů. Zbylí se voleb buď zúčastnit nechtěli, nemohli, většinou proto, že neměli v pořádku osobní doklady, nebo neměli volební právo.

I vězňové volili nového prezidenta

Pro účast vězňů v prezidentských volbách bylo podobně jako v případě voleb do poslanecké sněmovny zapotřebí, aby měl případný volič v pořádku osobní doklady a byl vyškrtnut ze stálého seznamu voličů a zapsán buď do zvláštního seznamu voličů ve volebním okrsku věznice, kde se zrovna nachází, nebo měl platný voličský průkaz opravňující ho k volbám na jiném místě. Pokud je vězeň umístěn ve věznici náležející do stejného volebního okrsku, jako je jeho trvalé bydliště, postačí mu k účasti ve volbách platné osobní doklady. Po odečtení osob, které se prezidentských voleb nemohly z výše uvedených důvodů zúčastnit, činila volební účast mezi vězňůmi osobami asi 62 procent.

Volby ve věznicích se obvykle konají v improvizovaných volebních místnostech, ale někde se může volit s přenosnou urnou i na celách. Volební komise se do věznice dostává s přenosnou volební schránkou. Volební

místnosti ve věznicích jsou upraveny podobně jako jiné volební místnosti, je zde mimo jiné zástěna pro manipulaci s hlasovacími lístky, volební schránka i dostatečně množství hlasovacích lístků pro všechny oprávněné voliče.

Odsouzení mají obvykle možnost sledovat televizi, poslouchat rádio i číst noviny, a seznámit se tak s kandidáty, pro které případně budou hlasovat. U vězňů odsouzených za závažnou trestnou činnost nebo u vazebně stíhaných osob může být možnost užívání sdělovacích prostředků zčásti omezena.

red

Na amnestii bylo propouštěno téměř 6500 vězňů

V rámci amnestie prezidenta republiky bylo k 5. březnu z českých věznic a vazebních věznic propuštěno 6443 vězňů. Propouštění se provádělo nepřetržitě od 2. ledna, kdy amnestie vstoupila v platnost, a v drtivé většině případů byla provedena během několika dní. V následujících týdnech pak soudci rozhodovali o dalších jednotlivých případech.

Realizace amnestie se uskutečnila bez komplikací, vězeňská služba byla na hromadné propouštění dobře připravena a její příslušníci a zaměstnanci pracovali na realizaci amnestie nepřetržitě dnem i nocí. Vězeňská služba spolupracovala úzce i s Policií České republiky, která posílala hlídky v okolí věznic i na dalších místech. Na amnestii byla propuštěna i řada cizinců v českých věznicích. Hladký průběh amnestie byl umožněn také díky vstřícnému postojí soudů, které fungovaly přímo ve

věznicích a v mnoha případech také nepřetržitě. Soudci posuzovali osobní spisy vězňů, které jim předložila vězeňská služba. Osobní spisy soudcům připravovali pracovníci správních oddělení jednotlivých věznic, kteří pracovali nepřetržitě od 1. ledna, kdy prezident Václav Klaus amnestii vyhlásil. Soudní projednání každého jednotlivého případu trvalo obvykle deset minut; soudci posoudili, zda se na navrženou osobu amnestie vztahuje, a v jakém rozsahu, a vystavili příslušné pravomocné rozhodnutí

o propouštění. Vedle toho mohli navrženým osobám trest upravit, případně je vyloučit z amnestie, pokud v jejich případě nebyly stanovené podmínky naplněny.

Propouštěcí procedura osob, na které se podmínky amnestie vztahují a které získaly soudním projednáním pravomocné rozhodnutí o propuštění, se odehrávalo ve věznicích a trvalo obvykle řádově desítky minut až hodiny. Během této procedury absolvovala propouštěná osoba zdravotní prohlídku, vrácení erárního materiálu, finanční vyrovnání a převzetí osobních věcí. Pokud je zcela bez prostředků, mohla dostat i sociální příspěvek, například na cestu do místa svého bydliště. Tento příspěvek se stává pohledávkou, kterou vězeňská služba podle svých možností vymáhá. Pokud bydlí propuštěný vězeň daleko, mohl dostat také studenou stravu na cestu, pokud nemá vlastní civilní oděv (například pokud byl z hygienických důvodů zlikvidován), může si civilní oděv zapůjčit od vězeňské služby.

zonizace – stručně řečeno – transformace českého vězeňství. Její výslednicí je současně moderní vězeňství, v němž emoce a politika nemají místo a jehož kořeny spočívají právě v oné době.

Dějiny se opakují? Možná by se našly určité paralely s amnestií téměř čtvrt století starou a současnou. Co jí prezident republiky chtěl naznačit společností a jaké měla pozitiva a negativa? Většina lidí, jak bylo naznačeno dříve, ji nepřijala kladně. Dnes, po měsíci, kdy emoce u mnohých poněkud vychladly, vězeňská služba zřejmě provádí analýzu průběhu amnestie, pochopitelně ze svého pohledu. Jiný, komplexnější náhled má ministerstvo spravedlnosti, jiný policie a jiný politikové. S odstupem času se na výsledky amnestie bude pohlížet objektivněji a budou se počítat právě především klady a zápory.

Amnestie metodou SWOT

Když v 60. a 70. letech minulého století vyvinul americký inženýr Albert S. Huphrey (1926-2005) novou analýzu, pomocí níž je možné komplexně posoudit a vyhodnotit námi uskutečněný projekt, asi ho nenapadlo, že by jím vypracovaná metoda SWOT mohla posloužit i vězeňství. Pomocí jí by bylo totiž možno identifikovat silné stránky projektu, procesu nebo jevu, dále stránky slabé; příležitosti a hrozby (z angličtiny viz: Strengths (silné), Weaknesses (slabé), Opportunities (příležitosti) a Threats (hrozby). Spojením začínajících písmen uvedených slov mu vzniklo slovo SWOT pro označení této metody, jež měla původně sloužit podnikání a podnikatelským záměrům, opatřením v politice apod. Proč tedy ne i v penitenciární praxi? Analytici ministerstva spravedlnosti a vězeňské služby by tak rychleji odhalili pozitiva a negativa letošní amnestie.

V souvislosti s amnestií si mohou mnout ruce především ekonomové. Se snížením počtu vězňů může dočasně dojít i ke snížení počtu zaměstnanců vězeňské služby, což však může být ošidné a v budoucnu se to může vymstít (obvykle se propouštějí starší zaměstnanci s velkými životními i profesními zkušenostmi a penitenciárním vzděláním). Při případném nárůstu počtu vězňů by pak vězeňská služba pracovala s podstavem, anebo by musela vychovat nové pracovníky – a to jsou rovněž nemalé výdaje v systému profesní přípravy a celoživotního vzdělávání (i tady by případně poradila SWOT analýza). Věřme jenom, že ušetřené peníze (i když na průběh samotné amnestie byla vynaložena jednorázově také nemalá finanční částka) zůstanou Vězeňské službě ČR, aby se mohla nadechnout a po-

sunout na kvalitativně vyšší stupeň. K tomu jí zajisté dopomůže Ministerstvo spravedlnosti ČR a Ministerstvo financí ČR.

Moudrý nespěchá

Amnestie, ať již na ni pohlížíme jakkoliv, pomohla především samotné vězeňské službě. Tak jako před čtvrt stoletím, vězeňská služba i dnes již řešila problémy s vypětím všech sil, a zejména, jak je v českých poměrech dobrým zvykem, lidským faktorem, na něž se vězeňská služba mohla v mezních situacích vždy spolehnout. Jeho kvalitu prokázala amnestie hned v okamžicích od jejího vyhlášení. Vězeňská služba ihned zmobilizovala armádu svých zaměstnanců a zasloužila se ze své strany o její naprosto hladký průběh. Na vězeňskou službu a její neviditelné pracovníky (správní službu, vychovatele, dozorce, specialisty, vedoucí pracovníky) nebylo stížností. A přitom slova chvály nikde moc nezazněla. Tak alespoň takto.

Moudrý nespěchá. Amnestie prezidenta republiky s odstupem času zřejmě naznačila více pozitiv než negativ. Pomohla především Vězeňské službě ČR v mnoha směrech, dlouhá do pomalejšího tempa justice, ušetří peníze, řadu lidí učiní šťastnými (kromě amnestovaných vězňů i jejich rodiny), výrazně snížila riziko vzpour a nutně vyburcuje úřady a Probační a mediační službu k zvýšeným aktivitám v rámci postpenitenciární péče a svých působností. Na druhé straně do určité míry popudila veřejnost, a hlavně oběti pachatelů trestných činů. Poměr amnestovaných lidí (a charakter jejich trestných činů) je však podstatně příznivější než před čtvrt stoletím: 1 : 1.666. Přidala více práce Policii ČR, ale je předpoklad, že ti, kteří si o to říkají, se vrátí zpět „mezi zdi“ a ti, kteří odolají svobodě, zůstanou „venku“.

Autor je, bývalý ředitel kanceláře GR VS ČR, pracuje na Institutu mezioborových studií

Čas odhalí pravdu

Miloslav Jůzl

Zčeštěle – Čas ukáže (Lucius Annaeus Seneca, 4 p. n. l. – 65 n. l.). Tak jako království času je nekonečné, nekonečná je i Senecova moudrost jeho citátu. Zaštiťuje se proto Senecou a u vědomí si příliš tenkého ledu, na nějž vstupují, vyjádřím svůj názor na zapomnění trestných činů, jež proběhlo v naší společnosti před měsícem na základě rozhodnutí prezidenta republiky. Je však zapomnění a zapomnění.

Počátkem roku 2013 došlo tedy v České republice k rozsáhlé amnestii prezidenta republiky, která vyvolala značné polemiky nejen v politických kruzích, ale především v široké veřejnosti a vedla k úvahám o revizi té části amnestie, která nahrála řadě typicky českých podvodníků – tunelářů, jejichž kauzy se vlečou již řadu let s částkou cca 4,5 miliardy korun (možná více, možná méně – velké peníze, kéž by je měla k dispozici vězeňská služba!), nenávratně zmizelých. To je hlavní důvod nelibosti české veřejnosti vůči amnestii. Dalšími negativy je zvýšená trestná činnost amnestovaných, z nichž se někteří postupně vracejí zpět do věznic. V důsledku amnestie došlo i k několi-

ka nejtěžším zločinům, jež si vyžádaly životy nevinných obětí.

Není těžké si na internetu najít, kolik amnestií proběhlo v Československu (a v České republice) od roku 1918. Bylo jich téměř padesát, z toho pouze tři za České republiky a českých prezidentů. Nejmasivnější amnestie byla udělena 23 tisícům vězňů v lednu 1990 při nástupu prezidenta Václava Havla do své státnické funkce. Věznice tehdy pomalu zely prázdnotou a společnost se otrásla politickými událostmi, jejichž součástí se amnestie stala. Co bude dál, naskočí pronikavě zločinnost? Kolik přibude těch nejtěžších trestných činů? Kolik bude obětí a nešťastných nevinných lidí, okradených, ožebračených? Společnost se ocitne v bezvládní, kde státní aparát bude omráčen a vládnout bude maximálně anarchie... Navzdory všem pochmurným prognózám se 23 tisíc lidí v tehdy šestnáctimilionovém státě rozplynulo v poměru zhruba 1 : 1.500. Úměrně tomu se sice dočasně mírně zvýšila trestná činnost, ale ta byla v průběhu dalšího období eliminována, společnost se stabilizovala a oddechla si. Jistě i po

dvaceti třech letech jsou v archívech uloženy policejní statistiky, které by k této problematice promluvíly a daly by se porovnat s dnešní situací.

Amnestie 1990

Pro udělení amnestie v tak rozsáhlém měřítku naopak hovořilo zvýšené pnutí v mimořádně přeplněných věznicích umocněné kvasem politické situace, a jež signalizovalo přerůst v různé projevy vzpour. Díky amnestii však došlo k uvolnění napětí v českých věznicích, kdy i vězeňský personál pracoval pod obrovským tlakem politickým a pod tlakem veřejnosti, sám jsa poněkud destabilizovaný a nejistý, neboť útoky směřovaly tehdy proti všem silovým resortům. Naštěstí tehdejší vedení vězeňské služby (v té době ještě SNV – Sbor nápravné výchovy), v němž se ocitli lidé osvícení a nezamazaní politickou minulostí, dokázali amnestii zvládnout a udržet i pořádek ve věznicích, v nichž zůstaly pouze zbytky těch nejnebezpečnějších vězňů – vrahů, agresivních násilníků apod. Mezi nimi se pohybovali neozbrojení zaměstnanci vězeňské služby, kteří poživali u odsouzených největší autoritu a již se stali příštími nositeli humanizace, depolitizace demokratizace a depri-

Komu slouží Psychologické pracoviště VS ČR

Miroslava Šperlichová

V říjnu 2012 bylo ustaveno samostatné a nezávislé psychologické pracoviště pod personálním odborem GR. Tímto krokem se poskytli širší prostor pro práci s vězňenými osobami pro psychology, pracující ve věznicích pod oborem výkonu vazby a trestu. Tato změna ovšem znamená i výrazný posun k rozvoji psychologických služeb pro všechny zaměstnance VS ČR, které doposud nebyly systematicky poskytovány.

Budování centralizovaného psychologického pracoviště, které by bylo nezávislé na jednotlivých věznicích, začalo loni v dubnu. Prvotním cílem zřízení takého střediska byl jednotný, transparentní, standardizovaný a efektivní proces psychologického posouzení osobnostní způsobilosti. U zrodu pracoviště stála jeho budoucí vedoucí psycholožka Miroslava Šperlichová a za personální odbor generálního ředitelství VS ČR, kam mělo být pracoviště organizačně začleněno, Stanislav Prchal a Ludmila Vocetková. Pro samotné fungování centra pak bylo vybráno pět psychologů. Koncepce počítala se zřízením tří oddělení psychologických pracovišť, a to v Praze, Brně a Olomouci. Vazební věznice Olomouc byla působištěm Miroslavy Šperlichové, na detašované pracoviště ve Vazební věznici Brno nastoupila Petra Knaiflová, pro případ nepřítomnosti posílená Zlatou Krejčí, zaměstnanou na dohodu. V Praze, v ulici Na Veselí, funguje v současné době trojice psychologů: Tereza Bidmonová, Barbora Hodúrová, a Jan Mašek, které podporuje Ro-

mana Kudrnová, zaměstnaná rovněž na dohodu.

Od diagnostiky k terapii

Samotné psychodiagnostické vyšetření pro posuzování osobnostní způsobilosti se striktně řídí schválenou metodikou, zahrnující jak obligatorní, tak fakultativní metody vyšetření, bodové hodnocení, ale také závěry etického kodexu a funkční analýzy práce. Další aktivitou psychologického pracoviště je zajištění komplexní psychologické péče o zaměstnance vězeňské služby a jejich rodinné příslušníky, partnery, či blízké. Další ozbrojené sbory, jako například armáda nebo policie podobné služby svým zaměstnancům poskytují již řadu let a jejich zavedení přineslo prokazatelně pozitivní výsledky. Tyto služby, zahrnující například preventivní osvětu, poradenství, posttraumatickou péči, psychohygienu, rozvojové kurzy nebo i krizovou intervenci, nejsou zatím ve VS ČR pro příslušníky ani zaměstnance systematicky zabezpečovány. To vede

k růstu psychické únavy příslušníků a s tím souvisejícímu riziku snížení jejich pracovní výkonnosti a následně i k odchodu ze sboru. Psychologická pomoc tak může nepřímo znamenat snížení finančních ztrát spojených s fluktuací zaměstnanců a příslušníků.

Testování způsobilosti

Osobnostní předpoklady potřebné pro práci ve VS ČR jsou zjišťovány u všech uchazečů o služební poměr a také u těch, kteří se následně při své náplni funkce dostanou do kontaktu s vězňenými osobami. Uchazeči absolvují čtyř až šestihodinové vyšetření, při němž vyplňují osobnostní dotazníky, podrobují se výkonovým testům a účastní se řízeného rozhovoru s psychologem. Výsledkem vyšetření je komplexní posouzení vhodnosti uchazeče pro výkon služby nebo zařazení na pracovní pozici. Tuto informaci se účastník dozví od psychologa ještě tentýž den. V případě, že uchazeč nesplní kritéria nutná pro přijetí, může další psychologické

vyšetření podstoupit nejdříve za dva roky, případně na základě doporučení vyšetřujícího psychologa se tato lhůta u konkrétního uchazeče zkrátí na polovinu.

Komplexní psychologická podpora

Prvním realizovaným projektem je internetové poradenství, které pracoviště zajišťuje od 1. března 2013. V blízké budoucnosti se chystá projekt péče o propuštěné zaměstnance (tzv. outplacement), psychologické poradenství a assessment centrum, určené pro management VS ČR. Dále je plánovaná spolupráce s Policií ČR pro využívání její anonymní krizové linky a posttraumatická intervenční péče ve spolupráci s Hasičským záchranným sborem ČR. Psychologické pracoviště se bude snažit zajišťovat vzdělávací a výcvikové kurzy, v letošním roce především kurzy komunikačních dovedností pro personalisty, kteří se zabývají v první linii přijímáním nových zaměstnanců k VS ČR.

Internetové poradenství

V případě osobních problémů nabízí psychologové Psychologického pracoviště VS ČR nejen svou odbornost, ale také lidský přístup v hledání možností a především mlčenlivost a korektnost jednání. Stačí napsat email s dotazem, nebo popísem skutečnosti, která Vás tíží, na email: poradna@grvs.justice.cz. Do tří pracovních dnů obdržíte reakci na svůj podnět. V odpovědi se budeme snažit najít pro vás různé možnosti řešení dané situace a v případě potřeby vám doporučit další odborníky ve vašem okolí, kteří vám mohou dále pomoci.

Krizová intervence

Potřeba krizové intervence pramení z rizikovitosti a náročnosti práce u Vězeňské služby ČR. Pracovník vězeňské služby se při výkonu své profese může setkat se situacemi, které nebude třeba moci bez odborné pomoci zvládnout. V takovém případě se bude moci osobně obrátit na psychologa, který je vyškolen v krizové intervenci. Pomoc lze nalézt nejen v každém ze tří center psychologického pracoviště, ale v případě potřeby lze domluvit i návštěvu psychologa přímo na místě.

Anonymní krizová linka

Anonymní telefonní linka pro pomoc v krizi, kterou provozuje jako rezortní službu Policie ČR, a která byla dosud určena policistům, hasičům, vojákům a dalším pracovníkům těchto resortů nebo jejich příbuzným, je nyní k dispozici i pro příslušníky a zaměstnan-

ce vězeňské služby. Linka je k dispozici 24 hodin denně, 365 dní v roce. Pracují zde proškolení odborníci z řad bývalých policistů a policejních psychologů, kteří prošli akreditovaným výcvikem v telefonické krizové intervenci. Telefonní číslo je 974 834 688 a hovor je účtován z celého území ČR místním tarifem.

Péče o propuštěné zaměstnance (outplacement)

Obecným cílem outplacementu je eliminace negativ, která mohou v důsledku propuštění dolehnout na zaměstnance a mohou vyústit například v rizikové chování, rodinné, či partnerské problémy, zadlužení a podobně. Psycholog v kooperaci s personálním oddělením jednotlivých věznic napomáhá tomuto zaměstnanci zorientovat se na trhu práce, poskytne mu informace, jak nejlépe postupovat při hledání nového zaměstnání, jak si poradit s formalitami a administrativními kroky od registrace na úřadu práce až po vyplnění osobních dotazníků v pracovních agenturách. Zaměstnanci je nabídnuta možnost sepsání nového životopisu, dále je vhodně připraven na přijímací pohovory a výběrová řízení. V neposlední řadě je tomuto zaměstnanci nabídnuta emocionální podpora a pozitivní impulz k tomu, aby si aktivně hledal nové zaměstnání.

Assessment centrum

Assessment centrum patří mezi nejmodernější metody výběrového řízení používané především na mana-

žerské pozice nebo pozice, kde jsou k jeho zadání jiné vhodné předpoklady, jako například prověření speciálních požadovaných vlastností kandidátů. Jeho principem je srovnání výkonu několika uchazečů v různých situacích v jednom čase. Assessment centrum umožňuje vyzkoušet si kandidáty v oblastech, které klasický pohovor nedovoluje. V průběhu celého dne jsou účastníci sledováni hodnotiteli, odbornými psychology psychologického pracoviště a další osobou, například svým budoucím nadřízeným. V závěru jsou zhodnoceny a zmapovány požadované dovednosti kandidátů, včetně jejich osobnostního profilu. Prostřednictvím této metody chceme také zanechat v kandidátech pozitivní dojem z celého výběrového řízení, a to i u těch, kteří nakonec nejsou vybráni.

Posttraumatická intervenční péče

Jedná se o preventivní psychologickou službu, která je nabízena příslušníkům, kteří se zúčastnili zvláště náročného zásahu, utrpěli zranění při zásahu, případně se setkali s další kritickou událostí. Cílem je redukovat duševní napětí z kritické události a poskytnout péči příslušníkům tak, aby se z normální stresové reakce nevyvinula posttraumatická stresová porucha. O poskytnutí posttraumatické péče může požádat každý příslušník sám pro sebe nebo služební funkcionář pro své podřízené. Může být poskytována přímo psychologem nebo také vyškoleným členem týmu posttraumatické pomoci.

ZÁSADY PRÁCE Psychologického pracoviště VSČR

Veškeré aktivity, které budou v následujících týdnech, měsících a letech spuštěny se řídí Etickým kodexem Psychologického pracoviště VS ČR. Mezi základní principy naší práce patří bezesporu zásada mlčenlivosti, důvěrnosti sdělených informací i nezávislosti pracoviště. Psycholog je povinen dodržovat mlčenlivost o veškerých důvěrných informacích, které se dozví v rámci výkonu svého zaměstnání. Pracovník VS, který využije služeb Psychologického pracoviště, může také využít možnosti zůstat zcela v anonymitě. Psychologické pracoviště je zcela nezávislé na vlivu jednotlivých organizačních jednotek. Současně nabízené psychologické služby neznamenají jejich konečný výčet. Rádi bychom tak reagovali na myšlenkově přínosné podněty, inovační aktivitu a zpětné vazby všech zaměstnanců Vězeňské služby ČR. Věříme, že výstupy práce Psychologického pracoviště budou nejen o spokojenosti jejich uživatelů, ale zároveň i motivující ke konstruktivnímu řešení problémů pro širší sociální okolí. Rovněž se budeme blokem vzdělávacích programů snažit o postupné využívání ucelených psychologických poznatků vedoucími zaměstnanci v rámci jejich každodenní pracovní činnosti. Pozornost tak chceme vedle výběru vhodných pracovníků soustředit i na individuální péči o člověka v roli zaměstnance.

Mnoho osobních i pracovních úspěchů přeje celý tým psychologů Psychologického pracoviště.

Zájem o práci ve vězeňství sice je, chybí hlavně lékaři

Tomáš Olšar
Robert Blanda

Vězeňské služby ve většině evropských zemí nemají v současné době většinou nouzi o zájemce o práci; vleklá hospodářská krize a vysoká míra nezaměstnanosti vede k práci ve vězeňství stále více a více lidí. I přes vysokou míru rizikovosti mnoha vězeňských profesí nabízí tato práce velkou míru jistoty, perspektivu kariérního růstu, řadu sociálních benefitů a v mnoha vyspělejších zemích i nadprůměrné výdělků. I tak se ale v řadě vězeňských služeb nedostává uchazečů o některé specifické profese. Nejčastěji jsou to lékaři a další specialisté.

Kromě české vězeňské služby, která se potýká s nedostatkem lékařů už určitou dobu, má podobný problém i Slovensko. „Sice se nám absolventi lékařských fakult hlásí, ale často nesplňují požadavky na atestaci v některém z oborů. Pokud bychom takového uchazeče přijali, znamenalo by to, že bychom mu tuto atestaci museli zajistit, což prakticky znamená, že se bude tři až pět let pohybovat po nemocnicích a ústavech, a tedy mimo vězeňskou službu,“ uvedli zástupci slovenského Sboru vězeňské a justiční stráže. Atestovaní lékaři, kteří by měli zájem pracovat ve vězeňství, je málo, dodávají. Nedostatek zdravotnického personálu hlásí také Dolní Sasko. „Od roku 2012 máme nedostatek také psychologů,“ dodávají představitelé dolnosaské vězeňské služby. Stejně je na tom i Litva, nedostává se zde lékařů a psychologů. V rumunské vězeňské službě v současné době chybí více než třetina lékařů a zdravotníků, velký nedostatek je také sociálních pracovníků, pedagogů a IT speci-

alistů. Se „zoufalým“ nedostatkem lékařů, zejména psychiatrů se potýká i Sasko. „V současnosti nemáme zaměstnaného žádného psychiatra, dokonce ani v naší nemocnici, a jsme plně závislí na spolupráci s místními lékaři,“ stěžují si představitelé saské vězeňské služby. Podle nich je ale v poslední době stále větším problémem najít vhodné uchazeče i pro práci v ozbrojeném sboru. „Jednoznačně to souvisí s obecným demografickým vývojem v Německu, a ještě více v bývalé NDR, kde je porodnost obecně řadu let velmi nízká a společnost stárne,“ dodávají. Ani v Polsku není ve vězeňské službě lékařů dostatek. „Ve srovnání s civilním sektorem můžeme lékařům nabídnout nižší plat a horší pracovní podmínky,“ stěžují si zástupci polské vězeňské služby. „Navíc žádné velké sociální bonusy nabídnout nemůžeme, vlastně teď uchazečům nemůžeme nabídnout vůbec nic; ještě před dvěma lety jsme měli 50% slevu na vlaky v celé zemi, ale teď už ne,“ dodávají.

Ohlédnutí dopředu

Miroslav Bělecký

Rozhodnutí prezidenta republiky o vyhlášení amnestie nastolilo před Vězeňskou službu České republiky úkoly, které náročností i rozsahem neměly srovnání s úkoly minulých let ani desetiletí. Na plnění nelehkých úkolů se podílel nejen management Vězeňské služby České republiky, služební funkcionáři a vedení organizačních jednotek, ale významnou měrou též zaměstnanci personálních útvarů. Především Vazební věznice Praha - Ruzyně, Věznice Heřmanice a Věznice Břeclav.

Propouštění mělo alternativu

V objektu Velké Přílepy u Prahy zabezpečovalo dozor a dohled nad vězněnými osobami, programy zacházení i celkový provoz již více než 60 příslušníků a zaměstnanců Vazební věznice Praha - Ruzyně. Pro objekt Vyšší Lhoty se od poloviny roku 2012 prováděl výběr a přijímání zaměstnanců a příslušníků. Při rozhodnutí o nevyužití objektu byla připravena místa ve služebním a pracovním poměru pro 62 příslušníků a 27 zaměstnanců. Věznice Břeclav byl areál Poštorná předán 1. listopadu 2012 a měl sloužit jako věznice pro odsouzené muže s dohledem a dozorem. V té době bylo již přijato pět příslušníků a čtyři zaměstnanci do pracovního poměru, převážně šlo o technické profese.

Pro vedení organizačních jednotek a vedení personálních útvarů se jednalo o náročný úkol, o to složitější, že organizačními změnami byl pro dotčené zaměstnance založen výpovědní důvod podle ustanovení § 52 písm. c) zákoníku práce. Propuštěnému zaměstnanci je v takovém případě poskytována kompenzace ve formě odstupného, které podle právní úpravy v § 67 zákoníku práce znamená, že „zaměstnanec, u něhož dochází k rozvázání pracovního poměru výpovědí danou zaměstnavatelem z důvodů uvedených v § 52 písm. a) až c) nebo dohodou z těchto důvodů, při skončení pracovního poměru náleží odstupné ve výši nejméně jednonásobku průměrného výdělku, jestliže jeho pracovní poměr u zaměstnavatele trval méně než 1 rok, dvojnásobku jeho průměrného výdělku, pokud jeho pracovní poměr u zaměstnavatele trval alespoň 1 rok a méně než 2 roky, anebo trojnásobku průměrného výdělku, jestliže jeho pracovní poměr u zaměstnavatele trval alespoň 2 roky“.

Další dopady vyplývají z ujednání v kolektivní smlouvě, podle něhož některým propuštěným zaměstnancům se přiznává nárok na další odstupné, tzv. zásluhové (za odpracovaných více než 30 let a při překročení věku 55 let).

Z počtu rušených pracovních bylo dále možné dovodit, že tím by situací bylo možné považovat za hromadné propouštění, které zaměstnancům slibuje výrazně silnější ochranu než

propouštění jedinců z jiných, než organizačních důvodů. Zákonná úprava rovněž stanoví lhůtu a povinnost doručení písemností, které hromadnému propouštění musí předcházet, a to jak ve vztahu k projednání s odborovou organizací, tak příslušné krajské pobočce úřadu práce (oznámení musí obsahovat sdělení o důvodech propouštění, počtu zaměstnanců a struktuře zaměstnanců, jichž se organizační opatření mají týkat, vymezení období, v jehož průběhu se bude hromadné propouštění provádět, dále pak o navržených hlediscích pro výběr propouštěných zaměstnanců a o zahájení jednání s odborovou organizací).

K eliminaci výrazných sociálních dopadů souvisejících s hromadným propouštěním proto vedení Vězeňské služby ČR zároveň určilo, že dotčeným zaměstnancům musí být přednostně nabídnuta možnost uplatnění v rámci neobsazených míst sboru. Uvedený zásadní krok byl učiněn s plným vědomím, že úprava pracovních vztahů s účinností od 1. ledna 2007 již institut této nabídkové povinnosti již neobsahuje. Z toho plyne, že zaměstnancům, jimž ve zmíněných objektech byla zrušena pracovní místa, vězeňská služba jinou pozici nabízet již nemusela. Přesto to udělala. Znamenalo to, že k propuštění pro nadbytečnost podle § 52 písm. c) zákoníku práce s nároky na odstupné bylo možné přistoupit až k jako nevyhnutelné možnosti. Tedy k variantě stojící až na posledním místě. Určitou inspirací v tomto směru byla úprava ve směrnících Evropských společností, týkající se skončení pracovního poměru. V nich je pozornost věnována právě jednostrannému skončení pracovního poměru ze strany zaměstnavatele.

Velice vstřícný zvolený postoj reflektoval v určitém ohledu i nepříznivou situaci na trhu práce, kde podle statistických ukazatelů z počátku roku 2013 bylo v Česku na 580 tisíc nezaměstnaných; o jedno pracovní místo tak usiluje až 120 osob; jednak realitu, že v rámci vězeňské služby plánovaných pracovních míst nebyla z rozličných důvodů řada funkcí specialistů pro realizaci programů zacházení s vězněnými osobami, lékařských profesí nebo nelékařského zdravotního personálu, ale též odborníků z oblasti informačních a telekomunikačních technologií, ekono-

mických či administrativně správních profesí, anebo provozních povolání a dělnických profesí, obsazena.

Pomoc hlavní prioritou

Prioritou po vydání rozhodnutí o konzervování objektů Velké Přílepy, Poštorná a Vyšší Lhoty se tak stala nápomoc zaměstnancům při řešení vzniklé situace.

Snaha zajistit jim uplatnění v kmenové věznici, anebo najít práci v některé z jiných organizačních jednotek. K realizaci vytyčeného cíle ředitelé a vedoucí personálních útvarů obdrželi aktualizovaný přehled neobsazených pracovních míst, jak v počtech, tak v profesní struktuře. Z přehledu bylo evidentní, že v něm uvedená data vytvářela naprosto reálný rámec a předpoklad, aby zejména příslušníci, jimž bylo z organizačních důvodů služební místo, na které byli ustanoveni, zrušeno, byli ze služebního místa odvoláni a ustanoveni na služební místo v jiném místě služebního působitě. Popřípadě, aby o takové ustanovení (v nižší služební hodnotě) služební funkcionáře požádali. Obdobně tomu bylo u pracovních míst. Naplnění uvedeného zámeru se zákonitě nemohlo obejít bez individuálních jednání s příslušníky a zaměstnanci.

Plnění úkolu nesmělo být záležitostí pouze personalistů, ale muselo se stát a stalo se součástí činnosti služebních funkcionářů a příslušných vedoucích příslušníků a zaměstnanců. Stálo se mostem mezi vytyčenou strategií vězeňské služby a každodenní prací s lidskými zdroji, vězeňským personálem, navíc u vědomí, že propouštění je jednou z nejsložitějších personálních činností.

Neradi se stěhujeme

Jako jedno z úskalí se ukázalo a potvrdilo, že pro většinu českých zaměstnanců je dosud charakteristická nízká ochota měnit kvůli zaměstnání místo pobytu, bydliště. V České republice je oproti zahraničí poměrně nízká mobilita pracovní síly. Sociologové dokonce uvádějí, že řada rodin žije po několik generací v okruhu dvaceti až třiceti kilometrů. Jak přitom vyplývá z průzkumů, stěhovat se za prací jsou ochotnější muži než ženy, práci v jiném městě či regionu

snáze akceptují mladí lidé do 29 let, což koresponduje s vyšší ochotou ke stěhování u osob, které ještě nemají vlastní rodinu.

Oproti tomu, se v posledních letech mění přístup k dojíždění do zaměstnání. Způsobil to právě nezanedbatelný úbytek pracovních míst. Lidé si proto postupně zvykají na to, že se musejí více přizpůsobovat, aby měli možnost pracovního uplatnění. Jakkoliv vstřícná a sociální nabídka možnost byla zaměstnancům vězeňské služby dána, tak musela vnímat a vzít v úvahu fakta, že ačkoliv cestování za prací je poměrně rozšířeným jevem, ve stěhování za novou pracovní příležitostí, novým zaměstnáním jsou stereotypy našich občanů poměrně značné.

Není přitom ale nezajímavé, že poznatky z realizace organizačních změn a opatření ze strany Vězeňské služby České republiky ukázaly, že z hlediska úkolů a perspektiv, se i zde situace začíná pozvolna měnit. Shora charakterizovaným postupem byly navíc získány mnohé, i z hlediska potřeb ohlednutí dopředu, důležité poznatky a zkušenosti. Včetně zkušenosti, že využitím nabídkové možnosti i složité organizační změny lze postavit na zásadách spravedlnosti a šetrnosti vůči zaměstnancům.

Další instrumenty

Od samého počátku rozhodnutí o organizačních změnách bylo zřejmé, že hledání alternativ k propouštění musí být souhrnem vzájemně propojených opatření a kroků. Byla proto akceptována úvaha, že u pracovního poměru sjednaného na dobu určitou oba účastníci při uzavírání pracovní smlouvy jsou v podstatě srozuměni s tím, že pracovní poměr může trvat pouze po smluvně vymezenou dobu. Zaměstnavatel přitom na sebe nebere žádný závazek na případné prodloužení sjednané doby.

Současně bylo vyhodnoceno, že výhodou tohoto způsobu řešení nadbytečnosti je, že náklady vynaložené na vzdělání, odbornost a profesionální růst jsou mnohem nižší než u dlouhodobě trvajících pracovního poměru. Za tím účelem obdrželi ředitelé a vedoucí personálních oddělení dotčených věznic přehled o zaměstnancích, kterým v krátkém časovém horizontu končí zkušební doba či mají pracovní poměr sjednaný na dobu určitou, s datem konce sjednané doby v prvním nebo druhém čtvrtletí 2013. Další, i když v menší míře, a jen u jednotlivců využívanou možností, byly návrhy na skončení pracovního poměru dohodou. V drtivé většině se jednalo o zaměstnance, kteří již v minulosti u skončení pracovního poměru z důvodu věku a pobírání starobního důchodu uvažovali, anebo o jednotlivé zaměstnance, kteří již předtím byli rozhodnutí pracovní po-

měr, třeba i ze zdravotních důvodů, v nejbližší době stejně rozvázat. Obdobně, sice vždy v souladu se zákonnou úpravou, avšak s individuálním přístupem, musela být řešena situace i organizačními změnami dotčených příslušníků Vězeňské služby České republiky.

V případě, že se v rámci dané organizační jednotky Vězeňské služby ČR ruší jen některá ze stejných služebních míst, služební funkcionář uváží, komu konkrétně bude služební místo zrušeno. Bere přitom do úvahy celou řadu okolností, týkajících se konkrétního příslušníka: kvalitu výkonu služby, dobu praxe, možnost jiného služebního zařazení, osobní a rodinné dopady převedení, omezení při výkonu služby a podobně.

Role příslušných personálních útvarů v souvislosti se zákonem o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů spočívala v umožnění dotčeným příslušníkům využívat informaci z personálních evidencí, dat v databázi ministerstva vnitra nebo statistik a přehledů vydávaných odborem personálním. Dařilo se umožnit jim, pokud v rámci organizační jednotky nebylo jiné volné služební místo, pátrat po něm v rámci celé VS ČR, případně v rámci jiného bezpečnostního sboru. Nicméně snahou bylo neřešit situaci tak, aby byl některý dozorce nebo strážný v rámci řešení situace převeden přechodně do záloh kde by měl nárok na služební příjem ve výši odpovídající 80 % průměrného služebního příjmu.

Jelikož doba setrvání příslušníka v záloze pro přechodně nezařazené není časově omezena, vytrácí se tím z přijímaných opatření podstatná a důležitá hlediska hospodárnosti a efektivnosti. Navíc do zálohy pro přechodně nezařazené lze poslat jen příslušníka ve služebním poměru na dobu neurčitou, jehož služební místo bylo v důsledku organizačních změn zrušeno.

Pozitivní výsledky

Splnění základního úkolu, tedy vyhnout se pokud možno propouštění pro nadbytečnost, se podařilo dosáhnout vedení Vězeňské služby ČR spolu vedením personálního oddělení Vazební věznice Praha - Ruzyň a Věznice Břeclav. Zde se podařilo vyřešit vše tak, že nemusela být dána ani jediná výpověď pro nadbytečnost. Především vedení Vazební věznice Praha - Ruzyň dokázalo promyšleně a cíleně operovat s možností ukončit pracovní poměry jiným způsobem, v souladu s možnostmi danými § 48 zákonníku práce, včetně skončení pracovního poměru sjednanou dohodou nebo uplynutím sjednané doby nebo zrušením ve zkušební době. Tyto změny byly realizovány ve dvou etapách, k datu 31. ledna a k 28. únoru 2013. Vnitřní restrukturalizací, organizačními a personálními změnami

bylo v této souvislosti na volná pracovní místa ve vazební věznici převedeno pět zaměstnanců, v jiné organizační jednotce nalezeno práci a uplatnění dalších pět zaměstnanců; další pracovní poměry skončily uplynutím sjednané doby určité nebo dohodou.

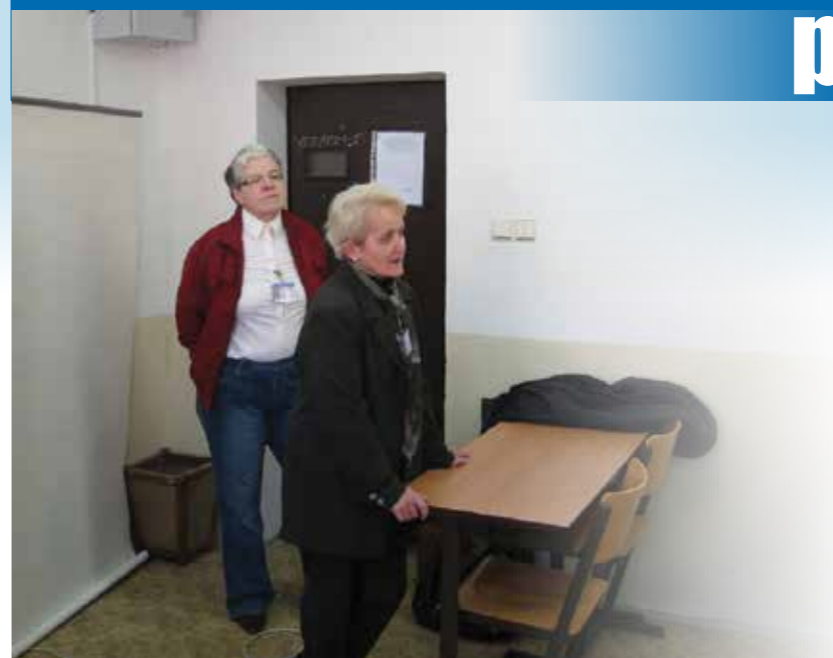
Také management Věznice Heřmanice, i s ohledem na značný počet zrušených míst příslušníků a zaměstnanců a situaci na trhu práce v regionu, úkol úspěšně zvládl. Nebylo se však možno vyhnout tomu, že s několika zaměstnanci bylo zapotřebí rozvázat pracovní poměr výpovědí podle § 52 písm. c) s výplatou odstoupného. Jelikož šlo zpravidla o zaměstnance s dobou trvání pracovního poměru méně než rok, neznamenal odstoupné neúměrnou zátěž na rozpočtové prostředky. Z konkrétních příkladů naplnění ideje nabídkové povinnosti lze uvést, převod jedné zaměstnankyně objektu Vyšší Lhoty na volné pracovní místo na oddělení personálním, převod zaměstnankyně na pracovní místo ve Věznici Heřmanice na místo finanční účetní

nebo převod zaměstnance ze zrušeného místa šéfkuchaře do věznice až na západ Čech, a to na místo kuchaře - specialista ve Věznici Plzeň. Z odvolaných příslušníků jich bylo nejvíce nově ustanoveno na služební místa ve Věznici Heřmanice, Vazební věznici Ostrava, Vazební věznici Praha - Pankrác nebo ve Věznici Mírov. Uvedeným principiálním přístupem, začleněním silnější ochrany práv zaměstnanců, bylo mimo jiné naplněno i zadání ministerstva spravedlnosti. Závěrem je vhodné konstatovat, že využití zákonnou úpravou stanovených variant, na konkrétní případy přímo aplikovaná optimální varianta skončení pracovního poměru, byly správně zvolenou, účelnou a ekonomicky výhodnou cestou.

Eva
Korenková

Kdo má opravdu zájem pracovat, práci najde

Uplatnění na trhu práce po propuštění z výkonu trestu bylo tématem schůzky Odsouzených z Věznice Nové sedlo se členy realizačního týmu zapojeného do projektu komplexního reintegračního programu pro osoby opouštějící prostředí Věznice Nové Sedlo a pracovníci Centra podpory podnikání Praha, Ivanou Janatovou.

Schůzka zaznamenala značnou odezvu u odsouzených a zájem o získání zaměstnání byl tak velký, že čas vymezený k tomuto setkání nepokryl celou šíři problematiky, a věznic proto připravuje další schůzku. Neformální otevřený rozhovor s odsou-

zenými potvrdil, že podstatně více odsouzených se vážně zamýšlí nad tím, kde budou hledat pracovní uplatnění, a mapují si aktuální situaci na trhu práce. Celá řada odsouzených přišla již s konstruktivními návrhy a s pracovníci centra si vyjasňovala,

jaký postup zvolit k získání trvalejšího zaměstnání po výkonu trestu. Bylo samozřejmě dost i takových vězňů, kteří přišli jen proto, aby si zjistili, kde a jak se dají získat nějaké peníze z podpor, aniž by museli pracovat.

Dnes si již odsouzení nevystačí s tvrzením, že největší problém při získání práce, je záznam v trestním rejstříku. V rámci motivačního a vzdělávacího programu dostalo ve věznici 60 odsouzených šanci dle vlastního výběru prokázat manuální schopnosti při práci se dřevem nebo kovem, ale i předvést celkovou připravenost pro návrat do společnosti. Centrum podnikání má pro odsouzené připraveno více než 30 pracovních míst a zaměstnavatelé, kteří v listopadu navštívili věznici, potvrdili, že jsou zcela otevření všem, a těm, kteří chtějí pracovat, umějí nabídnout zajímavé pracovní uplatnění.

Již v minulosti se potvrdilo, že odsouzení, kteří měli skutečnou snahu začlenit se do společnosti, tento úkol s pomocí centra podnikání zvládli. Praxe, ale potvrzuje, že ne všichni odsouzení myslí své plány pusit se po odchodu z výkonu trestu do práce, vážně. „Pro některé odsouzené je práce opravdu až poslední zoufalý pokus, jak získat finanční prostředky,“ říká Ivana Janatová z centra podnikání.

Co je to GREPP

Eva Korenková

Ve Věznici Nové Sedlo se již po deváté uskuteční od 5. března do 16. dubna standardizovaný výchovně vzdělávací program pro pachatele odsouzené za trestné činy násilí na dětech z dozorových věznic VS ČR. Tento program se označuje podle anglického vzoru zkratkou GREPP. Cílem programu je penitenciární působení na pachatele sexuálního zneužívání a násilí na dětech do 18 let.

Informuje o důsledcích a dopadech trestné činnosti, spouštěcích mechanismech a zdrojích trestné činnosti, minimalizaci recidivy a možnostech řešení situace nabídkou postupů, které si sám odsouzený zvolí a bude podle nich postupovat. Program je koncipován jako výchovně vzdělávací, který respektuje široké spektrum cílové skupiny, neklade si za cíl terapeutickou změnu osobnosti, ale poznání a uvědomění si konkrétního důsledku trestné činnosti. Vězeňská služba usiluje o motivaci odsouzených řešit problémy ve vztahu k závažné trestné činnosti. Vytvoření si adekvátního náhledu na trestnou čin-

nost, identifikaci toho, co lze změnit, nalezení primárního spouštěče pro páchaní trestné činnosti na dětech a hledání odpovědi na otázky co dál, tj. reintegrace do společnosti. Bez snahy o dosažení tohoto základního předpokladu nelze jakkoliv další terapeutické zacházení považovat za efektivní.

Od roku 2009 se těchto šestitýdenních běhů zúčastnilo cca 90 odsouzených, kteří byli vybráni kmenovými věznicemi. Realizaci vlastního programu pak ve věznici zajišťuje tým nejzkušenějších pracovníků ve složení psycholog, vychovatel-terapeut, speciální pedagog, sociální pracov-

ník, pedagog volného času. Šestitýdenní přímá práce s odsouzenými vychází ze základu komunitního systému a skupinových i individuálních metod práce.

Program dokládá, že ve věznicích lze efektivně a cíleně pracovat se závažnou trestnou činností, lze dosledovat působnost a zpětnou vazbu na odsouzené a její návaznost na další cílené zacházení. Informace jsou pak využitelné i pro hodnocení odsouzeného u soudu. Tento aspekt je důležitý i pro zvýšení prestiže vězeňské služby z hlediska naplnění významu VS v rámci požadavků společnosti.

Petra Bělíková

Jak funguje Výstupní oddělení

Výstupní oddělení bylo ve Věznici Kynšperk nad Ohří zřízeno v roce 2002. Tehdy mělo kapacitu šest mít. O osm let později kapacita vzrostla na současných jedenáct. Oddělení bylo zřízeno pro vězněné osoby, které se v rámci důležité fáze před očekávaným skončením výkonu trestu potřebují intenzivněji připravovat pro život na svobodě.

Do výstupního oddělení jsou zařazováni zpravidla odsouzení s trestem delším než tři roky, a to šest měsíců před plánovaným výstupem z výkonu trestu, případně pokud je u nich předpoklad podmíněného propuštění. Výběr odsouzených je také podmíněn jejich motivací a snahou na sobě před výstupem z výkonu trestu pracovat. Oddělení je proto vybaveno jinak než na běžném oddělu a specifická je i jeho činnost.

„Přestože je finanční situace současného vězeňství kritická, snažíme se pro naše svěřence dělat maximum, abychom zvýšili šance na jejich úspěšnou resocializaci,“ říká vychovatel Jindřich Kováč. „Naším zájmem je eliminovat nejrůznější bariéry a přispět k navázání prvního kontaktu čerstvě propuštěného vězně s úřady, které by mu vstup do civilního života usnadnily,“ vysvětluje vychovatel Kováč. „Pochopitelně si neděláme iluze, že zařazení odsouzeného na výstupní oddělení automaticky zaručuje jeho nekriminální budoucnost. Ovšem i kdyby se náš upřímný zájem proměnil ve skutečnost u jediného propuštěného vězně, stálo by to za to,“ dodává.

Příprava na život

Snahou týmu je připravit odsouzené na plynulý přechod do civilního života. Prioritou zůstává, stejně jako u ostatních odsouzených, pracovní zařazení. Práce má nejen ekonomické aspekty, ale i psychologické a sociální. Je důležitá pro uchování, případně získání a prohlubování pracovních návyků. Odsouzení, kteří nejsou z nějakého důvodu pracovní zařazení, se podílejí na činnostech zabezpečujících chod věznice, vykonávají úklidové práce v areálu věznice, věnují se zahradnickým pracím nebo úklidu a zvelebování oddělu.

Jedním ze specifík oddělení je větší rozsah akcí pořádaných mimo věznici. V rámci přípravy na bezproblémový přechod do civilního života navštěvují odsouzení nejrůznější instituce, na něž se po výstupu můžou obrátit o pomoc při zajištění ubytování nebo s nimiž se setkají při získávání zaměstnání. Standardní jsou již návštěvy úřadů práce, PMS, K-Centra nebo Armády spásy v Karlových Varech. Pro mnohé z nich je taková návštěva prvním opuštěním věznice po dlouhých letech.

Cílem těchto aktivit je seznámit budoucí svobodné občany s různými formami možné pomoci ze strany institucí k tomu určených. Odsouzení mohli navštívit například sociální odbor úřadu práce v Sokolově, kde hovořili se sociálním kurátorem. Dozvěděli se, jaké podmínky a kroky jsou třeba k tomu, aby získali jednorázový finanční příspěvek po propuštění. Byly jim podrobně objasněny možnosti rekvalifikačních kurzů, které by pro mnohé z nich mohly představovat možnost uplatnění na trhu práce. Být zaměstnán je bezesporu jedním z nejdůležitějších předpokladů pro co nejnásazší začlenění do společnosti. Mnoho odsouzených dostaly do výkonu trestu problémy s drogovou nebo alkoholovou závislostí, ať již přímo (výroba nebo distribuce drog), nebo nepřímo (např. krádeže za účelem obstarání si prostředků na nákup drog, jízda pod vlivem alkoholu apod.).

Azylové domy

Pomoci jim může i návštěva K-centra v Karlových Varech, kde jsou seznamováni s programy, které jim mohou poskytnout psychologickou podporu, tolik potřebnou pro každého, kdo se po letech vynucené abstinence ve výkonu trestu ocitne na svobodě se všemi jeho stresovými faktory. Pro odsouzené bez domova může být nápomocná návštěva azylového domu v Karlových Varech, který provozuje Armáda spásy. Ten poskytuje přístřeší pro dvacet osob ve čtyřech pokojích, vybavených dřevěnými palandami nebo válečkami. Součástí vybavení je také kuchyňka s vařičem a mikrovlnnou troubou. Stravování zajišťuje soukromá firma, která poskytuje služby v gastronomii za oběd zaplatí strážník 30,- Kč. Nedílnou součástí služeb poskytovaných azylovým domem v Karlových Varech je také poradenská činnost sociálních pracovníků, přičemž jeden z nich je vždy přítomen i v nočních hodinách. Složit hlavu může tedy kdokoli, přijít v kteroukoliv denní či noční hodinu, podmínkami přijetí jsou ovšem střízlivý stav a dodržování stanoveného řádu. Tamější pracovníci jsou klientům nápomocni při hledání zaměstnání, pomohou také při jednáních, která zajistí realizovatelný splátkový kalendář při splácení dluhů. Při jedné z návštěv se odsouzení setkali s oby-

vatelem azylového domu v Karlových Varech právě po výstupu z výkonu trestu z kynšperské věznice.

Rodina pomůže

U odsouzených z výstupního oddělení je ve větší míře navrhován institut přerušení výkonu trestu ke zmírnění neblahých důsledků věznění s cílem udržet a rozvíjet pozitivní sociální vazby se svými blízkými. Soudržnost rodiny a její podpora v náročném životní situaci je významná nejen v průběhu výkonu trestu, ale i v období, kdy se jedinec začleňuje zpět do občanské společnosti.

Odsouzení jsou v průběhu pobytu na výstupním oddělení motivováni k co nejsamostatnějšímu zabezpečení svých základních potřeb prostřednictvím rozvoje sebeobslužných aktivit. Jedná se o činnosti, které připomínají život mimo věznici. Při těchto aktivitách se odsouzení učí připravovat jednoduchá jídla, vyžít možnost praní, žehlení, opravu oděvů apod. K těmto účelům mají vězni k dispozici vybavenou kuchyňku, prádelnu se sušárnou, žehličku a šicí potřeby.

Za zmínku stojí i další speciálně výchovné aktivity, které jsou na výstupním oddělení realizovány. Patří mezi ně výchovný program pod vedením sociální pracovníce, jejímž cílem je nejen teoreticky, ale i prakticky připravit odsouzené na přechod do civilního života. Součástí tohoto programu je nácvik vyplňování nejrůznějších tiskopisů a žádostí.

Neméně důležitou součástí programu zacházení jsou i zájmové aktivity, které mají za cíl rozvíjet schopnosti a dovednosti v oblasti trávení volného času tak, aby je tito jedinci byli schopni realizovat i po výkonu trestu v civilním životě a přinášeli jim pozitivní užitek a přínos v jejich rozvoji. Patří mezi ně především nejrůznější sportovní aktivity jak individuální, tak skupinové, které rozvíjí duševní a fyzické zdraví, snižují napětí a agresivitu a jedince učí dodržovat určitá pravidla, které jsou ve sportu jasně daná. Rozšířenou aktivitou je také Kroužek vaření a stolování, Klub náročného diváka a nejrůznější společenské hry. Pokud to roční období umožňuje, je zájem také o tzv. táborová odpoledne, kam patří opékání vuřtů a hra na kytaru, která u nich navozují pocit svobody a relaxace.

Na programu zacházení se aktivně podílí tým odborných pracovníků složený z vychovatele, sociálního pracovníka, psychologa a speciálního pedagoga.

- Speciální pedagog řeší spolu s odsouzenými jejich aktuální problémy v oblasti občanských i pracovních vztahů, které je čekají po propuštění z výkonu trestu. Motivuje odsouzené k samostatnému rozhodování a k aktivnímu řešení problémů souvisejících s přechodem do občanského života. Zabezpečuje speciálně výchovný program Zastav se, zamysli se, změň se. Poskytuje odsouzeným pedagogické poradenství.

- Psycholog zabezpečuje sociálně psychologický výcvik Psychologie pro život, jehož cílem je rozšíření repertoáru chování odsouzených, rozvoj schopnosti zralého reagování a pomoci sám sobě i druhému, nácvik řešení konfliktů apod.

- Vychovatel zajišťuje zejména organizaci samoobslužných aktivit, tj. základů vaření, stolování, praní a žehlení, vede odsouzené k estetizaci ubytovacích prostor, kulturní místnosti a kuchyňky. Zabezpečuje denní chod oddělení. Přípravuje a realizuje extramurální aktivity programu zacházení.

Speciální pedagog, psycholog a vychovatel zajišťují přípravu a realizaci komunitního setkávání.

- Sociální pracovníce seznamuje odsouzené se změnami ve společnosti za dobu jejich pobytu ve VTOS, v rámci praktických cvičení s nimi nacvičuje vyplňování žádostí o zaměstnání, občanský průkaz, pas apod. Spolupracuje s neziskovými organizacemi na umístění bezproblémových odsouzených do domů na půl cesty, azylových domů apod. Vede speciálně výchovnou aktivitu se sociálně právním zaměřením výcvikový program pro nezaměstnané. Spolupodílí se s ostatními specialisty na příznivém klimatu v komunitních setkáních.

Kynšperk nad Ohří

Desetiletí oddělení pro matky s dětmi

Eva Hodná

Když se v roce 2000 rozhodlo o zřízení nové věznice pro odsouzené ženy ve Světlé nad Sázavou, bylo do jejího konceptu programově zahrnuto i specializované oddělení pro výkon trestu matek s dětmi. Samo specializované oddělení pak bylo otevřeno 1.10.2002. Jeho celková kapacita je 15 odsouzených matek a 20 dětí. Jedná se o první, jediné a nejmodernější oddělení otevřené ve vězeňství ČR, ve kterém je matka umožněno pečovat při výkonu trestu o své nezletilé dítě. Za 10 let fungování tohoto oddělení jím prošlo bezmála 120 odsouzených matek a 130 dětí.

Kritéria pro výběr odsouzených žen – matek jsou velmi přísná a náročná. Vhodné adeptky vybírá odborná komise ve složení vedoucí oddělení výkonu trestu a vazby, psycholog, sociální pracovníce, speciální pedagog a lékař věznice. Na základě jejich doporučení pak ředitelka věznice vydá rozhodnutí, kterým odsouzené povoluje mít u sebe ve výkonu trestu své dítě.

Na specializovaném oddělení jsou umístěny odsouzené, zařazené k výkonu trestu do věznice s dohledem, dozorem, ostrahou a jejich děti, zpravidla ve věku od jednoho do tří let věku, výjimečně v zájmu zachování sourozeneckých vazeb do dovršení pěti let věku.

Stanovení věku tří let dítěte je dáno rozvojem jeho osobnosti. Tříleté děti si podle dětských psychologů neuvědomují okolní prostředí, v němž se se svou matkou nacházejí. Naopak matky jsou si dobře vědomy časového omezení pohybu dětí, což jim není lhostejné, a proto se snaží každodenní činností jim tento handicap vynahradiť. Matka, které bylo

povoleno pobývat se svým dítětem v oddělení, pak o ně musí celodenně pečovat. Musí dbát o jeho zdraví a o jeho tělesný, citový, rozumový a mravní vývoj. Přípravuje mu stravu, stará se o jeho hygienu, pere, žehlí, uklízí. Chodí s dítětem na vycházky, hraje si s ním nebo ho podporuje ve výtvarných, hudebních a sportovních aktivitách. Veškeré potřeby pro dítě zajišťuje z vlastních prostředků, zejména stravu, ošacení, hygienické potřeby, včetně plen, ale také lůžkoviny, hračky nebo kočárek.

Každá matka má k dispozici samostatnou ložnici, která je vybavena postelí pro dítě, přebalovacím stolem, skříňkou na dětské prádlo a kosmetiku, ohrádkou, umyvadlem, lůžkem pro matku, skříňkou k uložení osobních věcí matky, stolkem a židlemi. Na oddělení je matkám dovoleno nosit vhodný vlastní oděv a obuv podle svého uvážení. Výměna civilního ošacení se uskutečňuje zasíláním poštou nebo při návštěvách. Na ubytovně jsou vytvořeny podmínky pro praní vlastního prádla a oděvu matek i dětí, ale i vězeňského osobního prádla.

Režim dne

Denní režim na oddělení začíná v 7.00 hodin a odehrává se dle časového rozvrhu dne. Obsahuje ranní hygienu, přípravu snídani, úklid, dopolední program, přípravu stravy a společný oběd matek a dětí, spánek dětí, vycházky, odpolední program, pracovní povinnosti vyplývající z péče o dítě, večeři, večerní hygienu a noční klid. Zdravotní péče je zajištěna pediatrem, zdravotní stav dětí je pravidelně sledován dětskou sestrou. Finanční prostředky, zaslané odsouzené do věznice jako sociální dávka pro dítě nebo výživné, lze použít pouze k uspokojení potřeb dítěte. Nákupy se provádějí zpravidla dvakrát týdně v určený den ve vězeňské kantýně formou bezhotovostní platby. Nejvyšší částka, za kterou může odsouzená nakoupit pro svou osobní potřebu, činí tisíc korun týdně. Finanční prostředky určené k uspokojování potřeb dítěte nelze užít k jiným účelům.

Odsouzená má právo přijímat návštěvy blízkých osob na dobu celkem 3 hodiny jednou měsíčně. Na návštěvu mohou přijet čtyři osoby včetně nezletilých dětí. Odsouzená má právo dvakrát ročně, zpravidla u příležitosti narození a vánočních svátků, přijmout balíček s potravinami a věci osobní potřeby do hmotnosti pěti kilogramů. Počet balíčků obsahujících oděvy, prádlo a potřeby k realizaci programu zacházení, pro vzdělávání nebo zájmovou činnost omezen není.

Programy zacházení

Obsah a forma zacházení s odsouzenými matkami vychází z potřeb dítěte a přihlíží k psychologickým a fyziologickým zvláštnostem matek i dětí. Program výchovy a vzdělávání je zaměřen na všestranný rozvoj osobnosti dítěte a soustředí se na zachování citových vazeb mezi matkou a dítětem.

Cílem programu na SpO je pro každou matku zvládnutí péče o dítě a formování jeho osobnosti. Program na SpO připravují odborní zaměstnanci VS s ohledem na zajištění potřeb dětí. Oddělení je vybaveno rehabilitačními a didaktickými pomůckami, hračkami pro děti, pro letní dny dvěma bazény. Dětské výchovné aktivity se konají v kulturní místnosti či ve vycházkovém dvoře. Práce s dětmi má charakter skupinový i individuální a je přizpůsobena věku dětí. Pokud odsouzené matky dobře zvládají stanovený program zacházení týkající se celodenní péče o dítě, mají možnost navštěvovat i zájmové či vzdělávací aktivity, (arteterapie, vyšívání, pletení, aranžování, výtvarná výchova, sportovní aktivity, zahradnický kroužek, keramický kroužek, anglický jazyk, německý jazyk, práce na PC), které se konají rovněž pod odbor-

ným vedením zaměstnanců vězeňské služby.

Vedle programu zacházení se stanoví rámcový program výchovy a vzdělávání dítěte, který respektuje individuální vývoj a zvláštní potřeby jednotlivých dětí. Cílem je všestranný a harmonický rozvoj osobnosti dítěte. V kroužku cvičení matek s dětmi se děti učí zvládnout základní pohybové dovednosti – házet a chytat míč, zvládat překážky, užívat různá náčiní, pohybovat se ve skupině dětí, na sněhu a ledu, ve vodě, v písku apod. Kroužek výtvarné činnosti je zaměřen na zvládnání jemné motoriky, koordinaci ruky a oka a zvládnutí jednoduchých pracovních úkonů. Děti si rozvíjejí zručnost skládáním

různých tvarů z papíru, modelováním z plastelíny či kreslením. Další zájmová aktivita je zaměřena na rozvoj řečových schopností a jazykových dovedností. Práce s dětmi má individuální i skupinový charakter a vychází z dosažené vývojové úrovně dítěte. Obsahem programu je i uspokojování veškerých potřeb dítěte, biologických a psychosociálních – zajištění výživy, vytváření hygienických návyků, naplňování potřeby pocitu bezpečí a jistoty, rozvoj psychomotoriky a sociálního chování, vnímání, emocí, řeči a myšlení. Dětská sestra ve spolupráci s pediatrem a speciálním pedagogem vede v pravidelných intervalech jednou za tři měsíce zápisy o vývoji a chování dítěte.

Mimo věznic

V souvislosti s péčí o děti a v zájmu jejich potřeb jsou organizovány akce mimo věznic, spojené s aktivním pohybem a hrou, rozvíjením vnímání a pozorování. V rámci těchto akcí chodí odsouzené s doprovodem vychovatele na procházky do města a jeho okolí. Velmi oblíbené jsou procházky na vlakové nádraží, do zámeckého parku s velkým množstvím různých dřevin, zvěře a ptactva, do přírody s následným opékáním špekáčků, na pouť, v zimě sáňkovat a bobovat. Opakovaně se pro děti organizovaly výlety do ZOO v Praze, Dvoře Králové, Jihlavě nebo Brně, matky s dětmi navštívily Muzeum loutek v Chrudimi, obří akvárium v Hradci Králové nebo Výstavu hraček v Kamenici nad Lipou. Plavba po Labi parníkem byla zase součástí výletu do Poděbrad.

Na oddělení se pravidelně konají mikulášské a vánoční besídky, pečou se vánoční cukroví, zdobí se perníčky a vánoční stromeček, pořádají se karnevaly apod. Kolektivně se oslavují narozeniny a svátky přítomných dětí. Za dětmi přijelo několik uměleckých souborů s loutko-hereckými pohádkami nebo Václav Žilka s Veselým pískáním. Řadu vystoupení pro děti uspořádaly odsouzené ženy ze standardních oddělení věznic.

Přijela i Dáda

U příležitosti oslav 10. výročí založení specializovaného oddělení přijela dětem zahrát a zazpívat Dáda Patrasová. Matky mohly před vánočními svátky vzít své ratolesti do městského kina na velkou kouzelnickou estrádu. A to není zdaleka vše, výčet by mohl dále pokračovat. Některé děti mohou v zájmu zachování citových vazeb během Vánoc, letních prázdnin nebo dovolených trávit i 14 dní u rodin se svými sourozenci.

Za deset let fungování oddělení jím prošlo bezmála 120 odsouzených žen, z nichž se do výkonu trestu vrátily pouze dvě. To, že jich recidivuje tak malé procento, lze přisoudit právě tomu pevnému citovému poutu, které si matka k dítěti ve vězení vytvoří. Ženy samy přiznávají, že nepřetržitá péče o dítě je velmi náročná a takto svědomitě by se na svobodě o vlastní děti nikdy nestaraly. Svůj pobyt ve vězení, ačkoliv se nejedná o nic pozitivního, hodnotí ve vztahu ke svému dítěti jako rozhodně prospěšný a poučný. Z obavy, že by jednou dítě mohlo skončit v ústavní péči, si v budoucnu další nezákonné jednání raději odpuští.

Některé ženy nepřerušují kontakt s věznicí ani po propuštění z výkonu trestu. Písemně děkují za pomoc při výkonu trestu a chlubí se, když se jim na svobodě dobře daří. Je pro nás velkou odměnou, když se z dopisu dozvíme, že žena žije pořádně, znovu se provdá a řádně se stará

o děti. Naštěstí se většina z nich měla kam vrátit a jejich rodiny jim se začleněním do společnosti pomáhají. Protože se na specializované oddělení umísťují odsouzené matky s krátkými tresty, vztahovala se amnestie prezidenta na sedm žen. V současnosti zde pobývají čtyři matky se čtyřmi dětmi. Otázkou je, za jak dlouho se oddělení matek zase naplní a obnoví se ten dětskou energií přesycený každodenní ruch.

Co se děje v brněnském Ústavu pro výkon zabezpečovací detence

Dana Krejčířová

Podle zahraničních vzorů vznikla zabezpečovací detence v ČR jako nový typ trestněprávního ochranného opatření určeného pro pachatele závažné trestné činnosti, u nichž byla zjištěna psychická porucha a ochranná léčba by dostatečně nezajistila ochranu společnosti, nebo pro pacienty ve výkonu ochranného léčení, kteří soustavně maří jeho výkon, a ten se tak stává nevykonatelným.

ce na zahradě, práce v dílně, sportovní aktivity, vzdělávací aktivity (trivium), kroužek vaření, videoklub, volnočasové aktivity, arteterapie, logopedie a speciální literární kroužek.

Základem je trivium

Rozložení aktivit v jednotlivých týdenních cyklech je plánováno rovnoměrně s přihlédnutím k aktuálnímu ročnímu období, personálnímu obsazení a v neposlední řadě k aktuálnímu psychickému stavu chovanců. Nejoblíbenější jsou sportovní aktivity, práce na zahradě a v dílně, kroužek vaření. Vzájemný zájem je zaznamenán o vzdělávací aktivitu trivium, kde jsou chovanci populární formou vedení k utváření a rozšiřování základních znalostí, vědomostí a přehledu o světě kolem nás. Setrvalou úroveň zájmu mají i další aktivity, jako je videoklub a volnočasové aktivity (poslech hudby, společenské hry a sledování TV). Na určitou skupinu chovanců je zaměřena arteterapie, logopedie či speciální literární kroužek v Braillově písmu pro nevidomou chovanku. Nedílnou součástí jsou i aktivity sebeobslužné, kam patří i nákupy v kantýně, které jsou v případě dostatku finančních prostředků

Zákon č. 129/2008 Sb. o zabezpečovací detenci nabyl účinnosti dnem 1. 1. 2009 a ke stejnému datu zahájil provoz první detenční ústav v České republice, zřízený v prostorách bývalého rehabilitačního oddělení vězeňské nemocnice v areálu Vázební věznic v Brně. Historicky první chovanec detenčního ústavu pak nastoupil výkon zabezpečovací detence dne 16.3.2009.

Výkon zabezpečovací detence v mnohém připomíná výkon ústavního ochranného léčení s tím rozdílem, že u většiny chovanců detenčního ústavu se nepředpokládá, že by (vzhledem k závažnosti psychické poruchy) byli schopni pobytu na svobodě. I proto jsou programy chovanců vypracovávány tak, aby především zajišťovaly smysluplné a efektivní využití dne, jakož i volného času chovanců. Cílem je zmírnění napětí a stresu za současného pozitivního působení na jejich psychiku a chování. Pokud jde o práci odborných zaměstnanců ústavu s chovanci, je třeba konstatovat, že kromě běžných činností v rámci bezproblémového chodu ústavu se tato soustřeďuje zejména do oblasti aktivit programu zacházení, které jsou následující: sebeobslužné aktivity, prá-

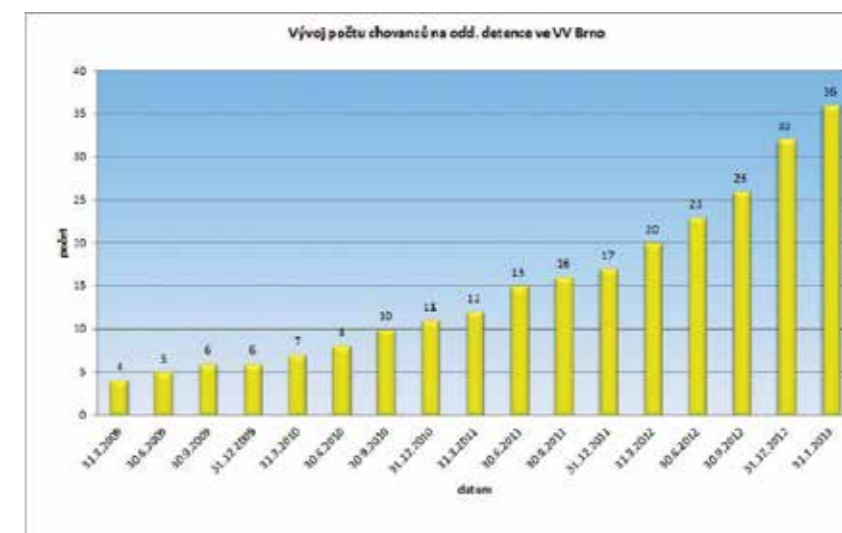
chovanci bohatě využívány. Při práci na zahradě se chovanci starají o sadu zeleniny, ovoce i květiny. Řada z nich takovou činnost poznala poprvé a se zájmem ji vykonávají. Daří se tak kromě jiného vytvářet vzorce jednání a chování při společné práci a rozvíjet jejich vztah k přírodě a k ochraně životního prostředí.

Sportovní soutěže

V letních měsících roku 2012 se konala sportovní soutěž chovanců, které se zúčastnilo celkem 14 soutěžících. Soutěžilo se v osmi dílčích disciplínách - střelba florbalovou holf na bránu, hod basketbalovým míčem na koš, běh s míčkem na pálce, střelba fotbalovým míčem na branku, hod tenisovým míčkem do kbelíku, shazování kuželů míčkem, kliky a sedy - lehy. Akce proběhla za příznivého počasí, odezva ze strany chovanců i zaměstnanců VS ČR byla pozitivní. Téhož roku si v předvánočním čase chovanci pod vedením vychovatelů připravili již tradiční vánoční besídku s programem. Vlastní besídce předcházela pečlivá příprava spočívající v několika nácvicích dohodnutého programu, zhotovení rekvizit ke scénkám v rámci arteterapie, výroba výzdoby i vánočních přání. Chovanci nacvičili program - koledy, vánoční scénky, hudební čísla s tancem a kytarovým doprovodem, různé básničky a pod vedením odborných pracovníků připravili občerstvení. V rámci této akce si chovanci uvědomili význam udržování tradic Vánoc.

Početní stav chovanců a jejich vývoj

Celkový stav ke dni 7. 2. 2013 byl 30 chovanců (28 mužů a 2 ženy). Celkem 3 chovanci byli již přemístěni do ÚPVZD Opava a třem chovancům byla zabezpečovací detence změněna na ústavní ochranné léčení. Nárůst počtu chovanců je pozvolně vzrůstající a trvalý - připomíná „geometrickou řadu“, jak ukazuje následující graf.

Věznice Jiřice je profilována jako věznice s ostrahou s oddělením pro výkon trestu s dozorem. Výkon trestu je realizován pouze pro dospělé muže. Celková kapacita věznice je 725 míst, z toho 191 pro oddělení s dozorem. Věznice Jiřice se nachází v okrese Nymburk, nedaleko obce Jiřice. Vznikla rekonstrukcí kasárenských objektů, které sloužily jako hlavní velitelství sovětské armády.

Historie

Útvar Sboru nápravné výchovy Jiřice byl zřízen rozkazem ministra spravedlnosti č. 22/91 dne 1. srpna 1991.

Již během roku začaly práce na zabezpečení získaných objektů a vznikla koncepce výstavby, která byla schválena vedením SNV 26. února 1992. Ta předpokládala vybudování institutu vzdělávání pro 500 posluchačů, objektů výkonu trestu odnětí svobody s kapacitou 500 míst a objektů výkonu vazby s kapacitou 200 míst. V roce 1993 tehdejší ministr spravedlnosti Jiří Novák vznikající věznici navštívil a rozhodl o zastavení výstavby vzdělávacího institutu a zahájení výstavby polootevřeného oddělení s kapacitou 120 míst pro odsouzené, rekonstrukce kuchyně a vybudování plynové přípojky pro věznici. S výstavbou věznice podle takto modifikované koncepce, se začalo 1. října 1993. Během této etapy se rekonstruoval bývalý obytný dům na objekt pro výkon trestu odnětí svobody a dále kanceláře, kuchyně a vstupní vrátnice s vjezdovou branou. Tato etapa výstavby skončila v červnu 1994 a už 17. června byl zahájen provoz věznice s kapacitou 120 odsouzených ve věznici s dohledem a dozorem. Během roku 1993 se rovněž započalo s přípravou projektové dokumentace pro II. etapu výstavby. Začala v červnu 1996. Nově byl zbudován vstupní objekt s vrátnicí, objekt pro příjem vazby, dílny údržby se sklady, dílny a sklady automobilní služby, čerpací stanice, dílny pro odsouzené, objekty energetického hospodářství a objekt psince. V říjnu roku 2000 byly stavební práce pozastaveny z důvodu vyhlášení konkurzního řízení na dodavatelskou firmu. I přesto, že II. etapa výstavby věznice nebyla řádně dokončena, byla věznice zprovozněna 10. července 2000. Samostatné objekty, na kterých byla zastavena práce z výše uvedených důvodů, byly dokončeny v říjnu 2001 a v současné době jsou v užívání věznice.

Práce s vězni

Ve věznici je realizován standardní výkon trestu, taktéž se zde nacházejí i výchovné kolektivy, ve kterých se uplatňují specifické programy zacházení pro odsouzené. Jde například o specializované oddělení pro odsouzené s poruchami chování a osobnosti. Terapeutický program si zde klade za hlavní cíl napomáhat ke změně či ovlivnění přístupu odsouzených s poruchou osobnosti směrem ke zlepšení sociálního, pracovního a vztahového fungování a současně nekrimálnímu způsobu chování ve věznici i po propuštění z výkonu trestu. Oddíl s rozšířeným programem o pastorační a psychospirituální péči pro věřící odsouzené a odsouzené hledající duchovní hodnoty.

V areálu věznice působí také soukromé SOU pro vzdělávání odsouzených v oboru malíř-lakýrník. Učiliště zahájilo provoz v září 2011 a jeho zřizovatelem a provozovatelem je bývalý vězeň Jan Beer. Součástí penitenciární péče ve věznici je i realizace projektu sociální a pracovní reintegrace odsouzených před propuštěním z výkonu trestu odnětí svobody. Projekt, na kterém participuje VS ČR - Věznice Jiřice s partnery projektu Polytechna Consulting, a.s. a DP WORK s.r.o. je zaměřen na cílené zvyšování odborné kvalifikace cílové skupiny odsouzených ve Věznici Jiřice a rovněž i jejich

směrování na konkrétní zaměstnání po propuštění. Je předpokládáno nastavení systému výběru a práce s odsouzenými, kteří by postupně v průběhu dvou let měli zájem vstoupit do programu zaměstnanosti, tj. absolvovat úvodní pohovor, vstupní diagnostiku, poradenství, technickou výuku, praktické školení, eventuálně rekvalifikaci a následně projednat možnost nástupu do konkrétního zaměstnání po propuštění.

Zdejší výstupní oddělení má v současné době kapacitu 25 míst. Velký důraz je zde kladen na individuální práci. Cílem je, aby přechod do civilního života byl pro odsouzené co nejméně problematický. Na tomto oddělení jsou realizovány převážně aktivity na základě kognitivně behaviorální terapie, což zaručuje i méně přízřivým odsouzeným nácvik sociálních dovedností, kterými v minulosti nedisponovali.

Terapie místo represe

Vychovatel Václav Hoďák z výstupního oddělení pracuje ve vězeňské službě již dlouhých 34 let, a zažil tedy vězeňství v různých dobách. Jeho kolega, psycholog Petr Novák, reprezentuje naopak novou generaci zaměstnanců VS ČR a svým zatím dvouletým působením ve Věznici Jiřice vnesl do odborné práce s odsouzenými nový způsob myšlení a psychotherapeutické práce.

„Za doby totalitního režimu byla práce s odsouzenými směřována spíše na represí. Ve velké míře se dbalo na dodržování kázně a pořádku a pracovní výchovu,“ vzpomíná Václav Hoďák. Všichni odsouzení měli povinnost pracovat a pracovali, což s sebou přinášelo i výhody. „Během pobytu ve výkonu trestu si platili náklady a po propuštění z výkonu trestu měli finanční hotovost odpovídající délce trestu a pracovnímu zařazení,“ dodává vychovatel. Propuštěným vězňům byla podle něj zajištěna i postpenitenciární péče, včetně ubytování a zaměstnání. „V této době se však nepracovalo s odsouzenými individuálně, neboť vychovatel měl ve svém výchovném kolektivu až 180 odsouzených,“ dodává vychovatel Hoďák. Prioritou byla spíše ochrana společnosti, nešlo tolik o snahu změnit příznivě osobnost pachatele nebo jeho postoje a názory k páčání trestné činnosti. „Při práci s odsouzenými se terapeutických metod používalo v minimální míře,“ říká Hoďák. „Dnes je situace jiná. Pochopitelně se i nyní dbá na dodržování kázně a pořádku, ale vzhledem k menšímu počtu odsouzených na oddělech, má vychovatel možnost pracovat s každým individuálně. To sice přináší to sice zvýšené nároky na odbornost vychovatele a specialistů, ale zase to znamená zkvalitnění reedukačního

procesu ve věznici, který dává větší možnosti odsouzeným chovat se po propuštění na svobodu prosociálně,“ uzavírá vychovatel Václav Hoďák. „Pro mě jako pro psychologa je práce ve věznici neocenitelnou zkušeností. Je se zde možné setkat s širokou škálou i těch nejextrémnějších forem behaviorálních abnormalit a osobnostní psychopatologie,“ líčí své zkušenosti z vězeňské práce Petr Novák. Kromě dennodenní diagnostiky je ve věznici velký prostor pro individuální i skupinovou psychotherapeutickou práci, včetně „velmi zajímavé práce na dosud nerozvinutých a nevyužitých osobnostních dispozicích a paradoxně bohatém kladném potenciálu lidí, kteří zatím světu ukázali jen svou špatnou stránku“.

Podpora vedení pomáhá

Věznici Jiřice vede v současné době Josef Pšenička, který sem byl převezen ze Světle nad Sázavou před více než rokem. Ředitel Pšenička je podle Hoďáka velice nakloněn novým trendům v práci s vězni: „Vedení preferuje nové trendy českého vězeňství, a to se odráží i na naší práci. Příkladem jsou odsouzení z výstupního oddělení, kteří se aktuálně účastní přednáškové činnosti v rámci prevence kriminality na základních a středních školách, kdy se se studenty dělí i o své osobní příběhy.“ Na výstupním oddělení se zvýšily extramurální aktivity, které se osvědčují zvláště u dlouhodobých trestů. „Odsouzení se tak mohou snáze seznámit nejenom se systémem činnosti úřadu práce, ale mají možnost, být jen na chvíli, poznat civilní svět, který se za dobu jejich pobytu za mřížemi rychle mění,“ vysvětluje Hoďák a dodává, že se při práci s odsouzenými na výstupním oddělení klade velký důraz na jejich samoobslužné aktivity; vězni se učí dovednostem

pro samostatnější způsob života po výkonu trestu.

Také psycholog Novák se s přístupem nového ředitele věznice spokojen. „Cítím velkou podporu a respekt ke své práci. Ze strnulé věznice zaměřené pouze na represí se začíná rodit dynamicky se rozvíjející, cílevědomě a chytře koncipovaná moderní instituce,“ říká. Velký důraz je ze strany vedení kladen na profesionální a odbornou práci přesně vyprofilovanou na specifické potřeby každého jednotlivého odsouzeného člověka, který vykonává trest odnětí svobody. „Daří se nám odklon od unifikovaného denního stereotypu a v týmové spolupráci s ostatními specialisty snáze tvoříme smysluplnou náplň programu zacházení,“ dodává.

Žít podle křesťanských zásad

Petr Novák oceňuje záměr i realizaci místního kaplana vytvořit oddíl s rozšířeným programem pastorační a psychospirituální péče pro ostrahové odsouzené, kteří jsou díky němu lépe motivováni žít a trávit svůj čas ve věznici aktivně dle křesťanských hodnot. „Na často slýchanou námitku o pochybné motivaci k participaci odsouzených na takovém programu vždy odpovídám, že i účelová motivace otevírá širší prostor pro intervenci, která pak díky celodennímu společnému pastoračnímu, psychotherapeutickému a edukačnímu působení doznává značné intenzity,“ říká Novák.

Problematiku penitenciární péče lze považovat za klíčovou a stále aktuální ve vězeňské praxi, neboť způsob její realizace v konečném důsledku zvyšuje či snižuje sociální kompetence odsouzených v procesu reedukace. Dlouhodobě se potvrzuje, že filozofie výkonu trestu odnětí svobody by ve svých cílech měla i nadále

směřovat zejména k postupné resocializaci odsouzených s návazností na sociální rehabilitaci po propuštění na svobodu.

Pouhá izolace pachatelů trestné činnosti od společnosti se neosvědčuje a rovněž pouhé využívání represivních metod se v podmínkách výkonu trestu odnětí svobody nejvíce jako efektivní v souvislosti s docílením žádoucího prosociálního chování osob s poruchami chování.

Václav Hoďák:

Společnost by si měla uvědomit, jak důležitou úlohu penitenciární péče hraje. Je nutné s pachatelé trestné činnosti pracovat během výkonu trestu, ukazovat jim cestu k normálnímu životu bez krádeží, drog a násilí, neboť i tím můžeme do budoucna snižovat riziko recidivy. V současné době je velice důležité pracovat s riziky pachatele, která mají přímou souvislost s páčáním či nepáčáním trestné činnosti v budoucnosti. Odstraňování těchto rizik by mělo být jednou z priorit nejen penitenciární péče. S pachatelé trestné činnosti je třeba pracovat kontinuálně s návazností na postpenitenciární péči.

Měli bychom ovšem trvat i na dodržování kázně a pořádku a důsledně dbát na pracovní zařazení odsouzených za účelem upevnování pracovních návyků. Je třeba mít také na paměti, že po určité době je výkon trestu pro pachatele spíše desocializační a stává se určitým životním stylem. Bylo by dobré se inspirovat anglosaským systémem a vybudovat

sít domů na půli cesty, kde by pachatelé trávili určitý čas svého trestu, ale zároveň by zde byli pod dohledem a snažili se žít podle zásad, kterým se učili ve vězení.

Petr Novák:

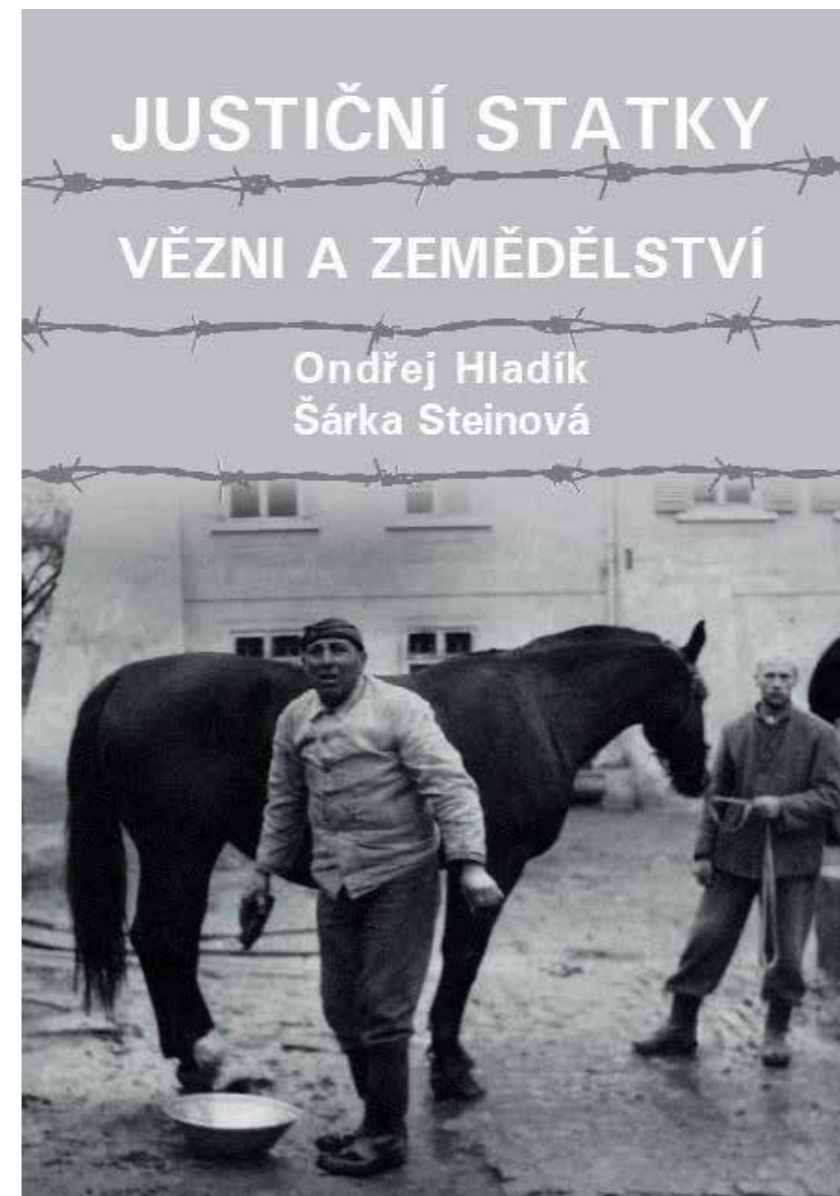
Struktura práce s odsouzenými by měla sledovat nové trendy v penitenciární, penologické a kriminologické vědě a především respektovat sociologické a demografické změny v celé společnosti. Do věznic se nám například dostává nová generace mladých

delikventů, jejichž kriminální dráha je spoluvytvářena v první řadě destruktivním dopadem užívání návykových látek a patologickou snahou o získání finančních prostředků na jejich obstarání.

I já ale souhlasím se svým kolegou, že bychom ve věznicích neměli pod rouškou naivní humanizace rezignovat na pečlivé dodržování všech bezpečnostních opatření s důrazem na pevný řád a disciplínu, která je zdrojem potřebných hranic a strukturuje též způsob jednání po skončení věznění a návratu propuštěných do společnosti.

O historii justičních statků

V druhé polovině ledna vyšla kniha o justičních statcích, kterou napsal PhDr. Ondřej Hladík z Kabinetu dokumentace a historie VS ČR ve spolupráci s Národním zemědělským muzeem v Praze. Monografie se zabývá krátkým obdobím existence těchto dnes málo známých vězeňských pracovišť, jež začala vznikat po skončení druhé světové války, kdy se ministerstvo spravedlnosti rozhodlo navázat na dobré prvorepublikové zkušenosti s převýchovou delikventů pomocí zemědělských prací.

síť. Do roku 1951 na statky přicházeli dobře se chovající odsouzení po uplynutí poloviny trestu, později převažovali trestanci se zdravotní klasifikací C a D, tedy nezpůsobilí pro práci v těžkém průmyslu.

Ačkoliv je možné působení těchto vězeňských zařízení hodnotit kladně, byla jejich činnost ukončena v rámci předání vězeňství z pravomocí ministerstva spravedlnosti do správy ministerstva národní bezpečnosti v druhé polovině roku 1952. Velká většina justičních statků proto ukončila svojí činnost k 1. lednu 1953, kdy je převzala místně příslušná jednotná zemědělská družstva či československé státní statky.

Úkolem předkládané studie je na základě podrobného archivního vý-

Sociální a pracovní reintegrace odsouzených

Hana Prokopová

Projekt, na kterém participuje VS ČR - Věznice Jiřice s partnery projektu DP WORK, s r.o., a Polytechna Consulting, a.s., je zaměřen na cílené zvyšování odborné kvalifikace cílové skupiny odsouzených ve Věznici Jiřice a rovněž i jejich směřování na konkrétní zaměstnání po propuštění. Předpokládá se nastavení systému výběru a práce s odsouzenými, kteří by postupně v průběhu dvou let měli zájem vstoupit do programu zaměstnanosti, tj. absolvovat úvodní pohovor, vstupní diagnostiku, poradenství, technickou výuku, praktické školení, popř. i rekvalifikaci a následně si projednat možnost nástupu do konkrétního zaměstnání po propuštění.

Projekt počítá se zapojením postupně 180 osob. Na vstupní diagnostice odsouzených a výukových programech budou participovat vybraní zaměstnanci věznice, čímž si zvýší osobní kvalifikaci.

Projekt zahrnuje teoretickou část, a to seznámení s legislativou, databází volných pracovních míst, přehledem hlavních zaměstnavatelských subjektů, zprostředkovatelských agentur a dále s funkcí, rolí a hierarchií pracovního kolektivu, práv, povinností a rizik zaměstnanců, zásadami bezpečnosti práce a mnoha dalšími informacemi.

V praktické části v kategorii k zaučení

se adepti zaškolí a mohou si vyzkoušet různá cvičení. Vybraní odsouzení v dohledu by mohli absolvovat praktické cvičení přímo v konkrétních závoděch v rozsahu asi pěti dnů. Pro adepty v kategorii vyučení se počítá s kurzy pro svářeče či obsluhy vysokozdvížného vozíku až pro 50 osob. V další kategorii vyučených zařadila věznice Jiřice do projektu požadavky na vyškolení odsouzených pro realizaci vlastních zakázek věznice, a to 10 osob pro práci s motorovou pilou a pět kuchařů.

V průběhu programu si partner stanovil úkol zprostředkovat zaměstnání pro 50 osob, které by se zapojily do

výše uvedeného programu. Věznice Jiřice v rámci předloženého projektu spatřuje přínos ve zkvalitnění kontinuální práce s pachatelé trestné činnosti, která by v tomto případě měla vést ke snížení rizika v oblasti nezaměstnanosti odsouzených po propuštění z výkonu trestu a s tím i výskyt možné recidivy trestného jednání. V neposlední řadě realizací tohoto projektu ve věznici dojde k dovybavení výukových učeben a k materiálně technickému zabezpečení (pomůcky pro teoretickou i praktickou výuku, které ve věznici po ukončení projektu zůstanou k dispozici pro další činnost).

Z toho důvodu zahájila vězeňská správa přebírání hospodářských usedlostí zabavených podle dekretu prezidenta republiky č. 12/1945 Sb. o konfiskaci a urychleném rozdělení majetku Němců, Maďarů, jakož i zrádců a nepřátel českého a slovenského národa. Zahájení provozu justičních statků ale provázely finančně náročné stavební úpravy, které v poválečných letech představovaly pro vězeňství velkou finanční zátěž. Mini-

sterstvo spravedlnosti tehdy využilo rehabilitačních programů organizace UNRRA (The United Nations Relief and Rehabilitation Administration). Celkově tak získalo nemalou částku činící 6 673 000 Kčs.

Na každém justičním statku po zahájení provozu působil příslušník sboru uniformované vězeňské stráže ve funkci vedoucího a jeho zástupce. Další dozorcí byli přidělováni jako pomocné síly na dobu několika mě-

zkumu analyzovat krátkou existenci justičních statků jak z hlediska vězeňství a podmínek výkonu trestu, tak i s ohledem na zemědělství, především pak strategie rostlinné i živočišné výroby apod. V neposlední řadě pak má přiblížit jednotlivé justiční statky, přičemž nejprve analyzuje jejich starší dějiny a posléze podrobně sleduje události spojené právě s existencí vězeňských zemědělských pracovišť.

ŠVÝCARSKÁ VĚZEŇSKÁ HERALDIKA DNES

Josef Nejedlý

Švýcarsko země neznámá

Byli jste ve Švýcarsku? Bez ohledu na to, zda ano nebo ne, ptáme-li se na Švýcarsko, lidé řeknou jako první: banky, sýry, hory, čokoláda, údolí... Méně již se nám vybavují udaje z historie. A penologie nebo vězeňská heraldika Švýcarska je pro většinu lidí „španělskou vesnicí“. Časopis České vězeňství může však opět přispět k odstranění některých bílých míst na mapě našeho povědomí.

Dnes už máme více příležitostí ke kontaktům se švýcarskou vězeňskou heraldikou, například s rukávovým označením zaměstnanců švýcarských věznic, a vždy přitom můžeme konstatovat, že je výlučná a nápaditá. Dokazuje to již první pohled na látkové rukávové nášivky, označující zejména uniformované příslušníky vězeňské služby, které ve Švýcarsku obvykle signalizují příslušnost zaměstnance přímo ke konkrétní věznic. Vždy se jedná o výsledek heraldického snažení odborníků, jimž se podařilo ve výtvarně nových a moderních tvarech jejich návrhů nalézt výstižné a působivé heraldické zkratky. Nápaditým uměleckým ztvárněním přitahují již při letmém setkání oči diváků, vzbuzují zvědavost nebo i hlubší zájem o význam použitých motivů a odtud je již jen krok k serióznímu vědeckému zkoumání. Heraldika zahrnuje možná zdánlivě studená fakta, ale jejich praktické použití v sobě nese i emocionální rozměry. Švýcaři prostě vědí, že už někde tam lze zakódovat základní kamínky v mozaice složitých struktur vyšších etických hodnot, jakými jsou kupříkladu vztah k domovu, státu, spravedlnosti nebo vlastní práci. A obdobně to platí i v řadě dalších zemí světa.

Technické možnosti našeho oborového časopisu umožňují, abychom se průběžně seznamovali s novými formami označování příslušnosti k oboru či stavu v nejrůznějších zemích. Protože se tento nepřilíš známý umělecký, ale také historicko-vědní obor ve vězeňských podmínkách dotýká i širších penologických kontextů, charakterizuje atmosféru, prostředí a kulturu daného národa. Je potom naprosto logické, že nám může pohled na zajímavé barvy a tvary také zpříjemnit studium některých podrobností, které by jinak mohly naší pozornosti zcela uniknout.

K probuzení zájmu o svět heraldiky a kulturněhistorických souvislostí Švýcarska snad kromě tohoto článku mohou výrazněji přispět po létech absence znovu rozvíjené pracovní a osobní vztahy s profesními kolegy. Ty také podle mnoha zkušeností zpravidla neobyčejně potěší, prokáže-li se návštěvník z České republiky při rozhovoru jen jakoby mimochodem překvapivými znalostmi detailů z oblasti švýcarských reálií. Dobrá faktografická vybavenost našich čtenářů před cestou do zahraničí, posílení sebedůvěry znalého Evropana, to jsou také důvody, proč postupně předkládáme čtenářům časopisu České vězeňství další stránky z „vězeňské heraldiky“ zemí sousedních i vzdálenějších.

První kroky k poznávání práce kolegů

Hned počátkem devadesátých let minulého století, po zásadních politických i společenských změnách v naší tehdy ještě federální republice, došlo k prvním pokusům o navázání a penologické spolupráce s mnoha zeměmi, které navzdory geografické blízkosti byly do té doby československým, respektive (po rozpadu společné republiky) českým odborníkům velmi málo známé. Našemu vězeňství se otevřela kvalifikovaná a trvalá možnost seznámit se s moderní penologií evropských demokratických států. Nejzávažnějšími kroky asi bylo poznávání moderních vězeňských organizačních systémů, výměna zkušeností, spolupráce a účast na mezinárodních konferencích. Značnou roli sehrála přitom česká účast na odborných mezinárodních akcích, např. na konferenci ve švýcarském Bernu. Porovnávalo se, extrahovaly

a zobecňovaly se zkušenosti a praxe vhodná pro použití v našich specifických podmínkách.

Kapitola z politického zeměpisu

Připomeňme nejdříve některé údaje potřebné k orientaci v dějinách a současnosti švýcarského společenského a politického systému, abychom pak mohli zkoumat základy organizační struktury švýcarských vězeňských institucí a jejich fungování. Švýcarská konfederace, jejíž oficiální dvoujazyčný název zní: CONFÉDERATION SUISSE/CONFEDERAZIONE SVIZZERA, má hlavní město Bern. Tam se nachází většina státních, ale i mnoho mezinárodních institucí.

Ústava konfederace vznikla roku 1848, kdy se země zformovala v demokratický spolkový stát. Reforma z roku 1874 dala zemi a občanům další práva. Od té doby je zejména autonomie kantonů základem švýcarského spolkového státu. Spolkový prezident je volen ze členů spolkové rady na období jednoho roku. Jeho funkce je ryze reprezentativní. Zemi spravuje či vládne sedmičlenná rada, fungující na kolektivním principu, bez vládního šéfa. Přitom každý spolkový rada řídí současně jeden ze sedmi departmētů. Spolkoví radové jsou voleni na čtyři roky a jsou odvolatelní. Spolkový parlament má klasickou dvoukomorovou podobu. Skládá se z Národní rady tvořené 200 členy volenými na 4 roky a z Rady tvořené 46 zástupci kantonů (Ständerat). Každý kanton má vždy zástupce dva, polokanton zástupce jednoho. Politicky je Švýcarsko rozděleno na 20 kantonů a 6 polokantonů. Obyvatel má Švýcarsko cca 8 milionů. Úředními jazyky jsou němčina, francouzština a italština.

Švýcarské kantony

1	Aargau	8	Luzern	15	Thurgau
2	Bern	9	Neuenburg	16	Uri
3	Freiburg	10	Sankt Gallen	17	Waadt
4	Genf (Ženeva)	11	Schaffhausen	18	Walis
5	Glarus	12	Schwyz	19	Zug
6	Graubunden	13	Solothurn	20	Zurych (Curych)
7	Jura	14	Tessin		

Švýcarské polokantony

1	Appenzell-Außerrhoden	4	Basel-Stadt
2	Appenzell-Innerhoden	5	Nidwalden
3	Basel-Land	6	Obwalden

Kantony, konkordáty a vězeňské ústavy

V souladu s federální strukturou švýcarského státu je i výkon trestu odnětí svobody v kompetenci jednotlivých kantonů. S trochou nadsázky možno tuto část švýcarského vězeňského systému srovnat např. s organizační vězeňství ve Spolkové republice Německo.

V podstatě lze říci, že každý z dvaceti kantonů a šesti polokantonů má svůj vlastní orgán, který vykonává rozsudky vynesené soudy, tedy provádí výkon trestu. Kantonální záležitosti je rovněž řízení trestních institucí a úřadů pro výkon preventivních opatření.

Na úrovni federace existuje ve Švýcarsku jednotné trestní právo teprve od roku 1942. Federální vláda má v podstatě pouze nepřímý vliv na výkon trestu odnětí svobody především tím, že významným způsobem finančně přispívá na výstavbu a přestavbu věznic.

Vzhledem k tomu, že nejmenší kanton má pouhých 15 tisíc obyvatel a nejlidnatější kanton pouze 1,2 milionu obyvatel, nacházejí se zejména menší kantony v situaci, kdy si objektivně nemohou dovolit vlastní trestní instituce. Dokonce ani nejlidnatější kantony nedisponují všemi typy trestních institucí předepsaných zákonem.

Z toho důvodu jsou kantony seskupeny do tří tzv. trestních konkordátů. Východní konkordát sdružuje 8 kantonů, konkordát severozápadního a středního Švýcarska má 11 kantonů a konkordát západního Švýcarska 6 kantonů, kam patří povětšinou „francouzsky hovořící“ kantony a kanton s italskou úřední řečí - Tessin.

Na vysvětlenou: Konkordáty jsou dohody, které zavazují kantony k vedení určitých trestních institucí a které členskými kantonům udělují právo používat všechny trestní instituce konkordátu. Zároveň jim ukládají povinnost umisťovat své vězně právě do těchto institucí.

Ústavy pro výkon trestu odnětí svobody - věznic, jsou skoro vždy kombinované se zařízeními pro výkon vazby, ať již pro vazby vyšetřovací nebo vazby soudní. V podstatě polovina věznic má vždy část s kapací-

tu přibližně pro 12 osob ve vazbě. Švýcarské věznic nejsou nikterak velké, jsou vysoce decentralizované a diferenciovány. Možno říci, že švýcarská trestní politika se řídí z větší části pragmatickým přístupem, který v podstatě neobsahuje pevnou teoretickou koncepci.

Heraldické označení někde ano, někde ne

Vzhledem ke značně odlišným podmínkám jednotlivých kantonů a jejich sdružení - konkordátů - není možno hovořit o tom, že by se ve Švýcarsku bylo možno setkat, třeba jen v rámci jednotlivých konkordátů nebo třeba pouze v kantonech, s unifikovanou podobou vězeňského stejnokroje nebo jeho vnějších znaků. Jaká je praxe? V některých oblastech, které patří do jednoho správního celku, používají v některých zařízeních uniformy, někde ale používají třeba jen čepici se znakem či stejnokrojovou košili označovanou nášivkou nebo takto označenou bundu.

Obecně lze konstatovat, že švýcarská tradice je nakloněna používání stejnokrojů a nejrůznějších, výtvarně mnohdy bizarních odznaků. Máme na mysli především používání stejnokrojů soukromých, spolkových a civilních. Pořízení jakéhokoli soukromého stejnokroje, dokazujícího příslušnost osoby k nějakému spolku či organizaci, je samo o sobě věci relativně nákladnou.

Avšak jiný názor platí na používání heraldického označování obleků vězeňského personálu v jakékoli podobě. To už je samozřejmě záležitost státu, čili věc veřejná, financovaná ze státního rozpočtu. Proto i používání a označování stejnokrojů vězeňského personálu např. látkovými nášivkami nebo odznaky bývá sporadické, je spíše výjimkou než obecně platným pravidlem. Podle sdělení ředitele věznic Thorberg, pana B. Kully, které autorovi poskytl na základě standardních profesionálních rozborů a zkušeností, projevují se v současnosti zřetelně a prokazatelně tendence, že uniformovanost vězeňských pracovníků ve Švýcarsku je spíše v útlumu a na ústupu. To je také příčinou nepřilíš velké druhové rozmanitosti používaného rukávového označení stejnokrojů pracovníků vězeňství ve Švýcarsku.

Jaká je tedy skutečnost?

Příslušníci speciálních vězeňských odborností, zásahové jednotky nebo psovodi používají i ve Švýcarsku při výkonu služby speciálně upravené stejnokroje a vybavení. K nim jsou dodávány doplňky, mimo jiné také výrazná profesní rukávová označení, vyrobená většinou z látky. Hasiči také patří mezi profese, u nichž označení hraje svou tradiční roli. Proto i příslušníci ústavní jednotky hasičů ve věznicí Pöschwies používají speciální rukávové označení.

Čím přísnější stupeň vězeňského režimu panuje v daném vězeňském ústavu, tím častěji bývá i ostraha prováděna uniformovanými příslušníky, jejichž stejnokroje jsou opatřeny rukávovým (heraldickým) označením, které zahrnuje následně také čepicové znaky a další detaily. V odborných kruzích jsou proto rukávová označení známá především z tzv. „uzavřených“ švýcarských věznic, jakou je např. již zmiňovaný Pöschwies.

Kynologové ve věznicí Pöschwies nosí působivá označení ve tvaru heraldického tzv. gotického štítu. Převládající barvy štítu jsou modrá a bílá. Jako motiv je samozřejmě použita hlava psa, není však přísně heraldicky provedena (viz obr.).

Dalším příkladem může být rukávo-
vé označení uniformovaného perso-
nálu věznice Thorberg (viz obr.).

Také věznice Lenzburg (viz obr.)
slouží pro výkon trestu odnětí svobo-
dy a byla postavena v devatenáctém
století. V devadesátých letech dvacá-
tého století byla v plném rozsahu re-
konstruována, aby splňovala náročné
požadavky současnosti.

Poněkud odlišně se v tomto směru
jeví situace ve věznicích ve francouz-
ském Švýcarsku, tedy ve francouz-
sky hovořícím kantonu Waadt (viz
obr.).

V tomto vězeňském zařízení, označo-
vaném „Etablissements de la plaine
de l'Orbe“ (EPO) je užívána výtvarně
i heraldicky strohá, naprosto účelová
látková rukávová nášivka, která má
pouze slovní, pětiřádkové označení
„SERVICE / LIBERTÉ / ET / PATRIE /
PENITENTIAIRE.“

Zabýváme se sice heraldickou sou-
časností, ovšem přesto se již v pří-
padě švýcarské heraldiky užitě v pe-
nitenciární sféře jedná v některých
případech již „o tajemství sotva do-
hlédnutelná“. Vzhledem k tomu, že
podle názoru švýcarských odborníků
pravděpodobně nebude mít „v histo-
ricky dohledné době“ oblast švýcar-
ské vězeňské heraldiky pokračová-
ní, její srozumitelnost pro veřejnost
(tedy i penologickou) možná bude
stále menší. Proto vědecké bádání
v pestrobarevné směsí symbolů,
figur a nápisových zkratk je jistým
poodhrnutím hloubek fantazie a účel-
nosti, které jsou tak krásné právě
proto, že mnohdy jsou vědecky jen
stěží vysvětlitelné.

Tato práce není tedy žádným vě-
deckým dílem. Ani výčet znaků není
a vlastně ani nemůže být úplný.
Nelze již však dál vymezovat, třdit
doplňovat a oddělovat. To by tento
příspěvek asi nemohl být nikdy do-
končen. Smyslem shromážděných
informací mělo být především vy-
mezení týkající se výběru regionů
a odznaků, které jsou charakteris-
tické pro švýcarskou vězeňskou he-
raldickou oblast. Posláním tohoto
příspěvku není určit či zaznamenat
všechny dřívě či v současnosti použí-
vané odznaky, ale pouze upozornit na
to, že vůbec existují.

Lenzburg, Sitrak

Všeobecné rukávové označení

Věznice Neuchateois

Věznice Regensdorf - hasiči

Migratio - LA CROISÉE

Oldřich Krulík
Barbora Loudová

Věznice Litla-Hraun

Justiční orgány a otázka vězeňství na Islandu

Jednou ze zemí, o kterých se mluví
v souvislosti s možným vstupem do
Evropské unie, je Island. Jak v této
zemí, kde k 1. prosinci 2009 žilo
všehovšudy 317 900 osob, vypadá
justiční a vězeňský systém? Na tuto
otázku si klade za cíl odpovědět ná-
sledující článek.

Justiční síť na Islandu je dvouúrov-
ňová. Pětičlenná Justiční rada, jejíž
členy jmenuje ministr spravedlnosti
a lidských práv, dozoruje fungování
osmi okrskových soudů a nejvyššího
(odvolacího) soudu. Soudci všech
úrovní jsou do funkcí ustaveni doži-
votně. V rámci nejvyššího soudu se
konkrétním případem zabývá odvo-
lací panel, složený ze tří až sedmi
soudců – v závislosti na jeho závaž-
nosti. U soudu je možné použít i dů-
kazy, získané „nelegální“ policejní
činností.

Trest vězení se na Islandu etabloval
de facto až v XVII. století (předtím
dominovaly tresty smrti, bičování
nebo vypalování cejchu). Vězni byli
zprvu posíláni k výkonu trestu do
Dánska (na nucené práce). Tento pří-
stup se ale ukázal příliš nákladný, a
proto bylo roku 1771 otevřeno první
vězení přímo na ostrově, v Reykja-
víku.

Po nějaké době, kdy první vězení
dosloužilo, bylo roku 1874 postave-
no druhé vězení (Reykjavík, Hegn-
ingarhúsi, to je stále v provozu). V roce
2010 bylo na Islandu v provozu pět
věznic o celkové kapacitě 145 osob
ve výkonu trestu odnětí svobody.

Největší vězení země, Litla-Hraun,
se nachází asi 65 kilometrů jihovýchod-
ně od Reykjavíku. V provozu je
od roku 1929 a jeho kapacita činí
55, podle jiných zdrojů 87 osob ve
výkonu trestu. Někteří vězni, zejmé-
na v přípravném řízení nebo s tresty

nepřesahujícími 30 dní, mohou být
umístěni ve starší věznici Hegningar-
husid (16 cel bez vlastního sociálního
zařízení, zařízení bylo vybudováno
roku 1874).

Na výkon trestu se na Islandu větši-
nou čeká, nezřídká i měsíce (aktuál-
ně se to týká asi 250 osob). Výkon
trestu řady osob přítom na sebe ne-
zřídká bere podobu domácího vězení
s omezenými vycházkami.

Vize primátora Reykjavíku vytvořit ve
čtvrti Akrahöld mezinárodní vězení
pro bílé límečky (finančníky z celého
světa, usvědčené ze spekulací v kon-
textu takzvané celosvětové finanční
krize) se zřejmě neuskuteční. Ředitel

Islandské vězeňské
a probační služby konstatoval, že ná-
klady na jednoho vězně na ostrově
jsou mnohem vyšší než ve většině
jiných zemí světa. I pokud by tento
projekt dostal zelenou, rozhodně to
nebude výdělečný podnik – a rozhod-
ně by „výdělek“ placený zahraničními
vládami nemířil do obecní pokladny
Reykjavíku (všechny věznice na Is-
landu provozuje stát, soukromá či
obecní zařízení tohoto typu objektiv-
ně nejsou na pořadu dne).
V současnosti (roky 2009 – 2010) je
na Islandu ve vězení 29 cizinců. Roku
2000 jich bylo mnohem méně (2 až
3 cizinci).

První věznice na Islandu, otevřená roku 1771, dnes slouží jako sídlo předsedy vlády
Zdroj: <http://www.travelblog.org/Photos/6001325>

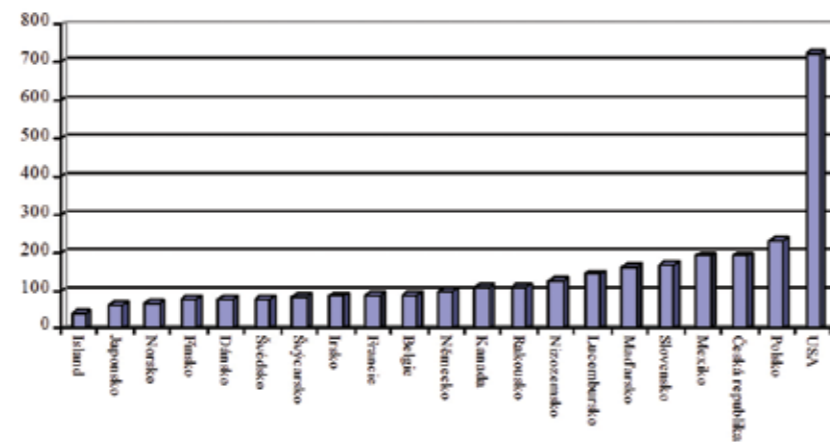
Reykjavík: Stará věznice Hegningarhúsið
Zdroj: <http://is.wikipedia.org>

Nevládním organizacím je trnem v oku, že i tak malá věznice, jako je Litla-Hraun, není zcela imunní vůči vnášení drog. Rada Evropy roku 1999 navíc kritizovala údajné „nadužívání institutu samovazby“ v této věznici. Samovazba na Islandu znamená, že vězeň neopouští svou celu, s výjimkou sprchování a krátkých vycházek, kdy nepříjde do kontaktu s jinými vězni. Nesmí poslouchat rozhlas, sledovat televizi a přijímat návštěvy, s výjimkou svého právníka, lékaře a duchovních. Většina vězňů tento institut zakusila v rozmezí dvou až tří týdnů, někdy však samovazba trvala i 3 měsíce.

Kritice se nevyhnul ani zákon z roku 1998, umožňující umístění osob v přípravném řízení do všeobecných věznic, pohromadě s odsouzenými vězni.

Odsouzení mladiství (starší 15 let) mohou být odsouzeni k trestu odnětí svobody, ve většině případů je jim však nařízen „léčebný“ program, případně podmíněný nebo odložený výkon trestu. V těch řídkých případech, kdy mladistvý putuje za mříže, není nijak systémově oddělen od dospělých vězňů. Vězeňské (detenční) zařízení výhradně pro mladistvé na Islandu neexistuje.

Počet vězňů na 100 000 obyvatel, mezinárodní srovnání, rok 2009

Počet vězňů na 100 000 obyvatel (zaokrouhloeno na celá čísla)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Česká republika	210	188	158	169	180	185	187	185
Island	28	39	37	38	39	40	39	38

Na Islandu zároveň existuje ženské vězení s minimální ostrahou. Protože však odsuzování žen do výkonu trestu není na Islandu časté, mohou být jeho volné kapacity využity k uvě-

nění mužů odsouzených za lehčí delikty (pokud s tím všechny vězenkyně souhlasí – souhlas je žádán v souvislosti s umístěním každého muže).

Boxer s dobrým srdcem

O člověku se dá napsat mnohé, ale upřímné poděkování se píše těžko, aby nevyznělo formálně či falešně. Nadporučík Jiří Dyršmíd nastoupil k Vězeňské službě ČR 1. června 1996 jako strážný řidič. Ve svém volném čase se věnuje sportovním aktivitám, jako je např. hokej, box nebo lyžování. K tomu vede i svého syna Matěje a obětuje tomu svůj volný čas. Již třetím rokem se zúčastnil charitativní akce Boxeři dětem, kdy reprezentuje vězeňskou službu, tak jako někteří příslušníci policie, lékaři či senátoři. Výtěžek z této akce putuje na dětské oddělení rakovnické nemocnice. Naposledy se podařilo vybrat 37 264 korun které nemocnice jistě využije tam, kde je to potřebné. Tuto akci pořádá Oddíl boxu TJTJ Rakovník, ve kterém Jiří působí. Za svoji činnost ve VS ČR byl v dubnu 2010 generálním ředitelem vyznamenán Medailí VS ČR Za věrnou službu III. stupně. Nutno podotknout, že již v několika případech se dostal do životních situací, kdy pomáhal zachraňovat lidský život. Připomenout je třeba i to, že v říjnu 2012 spolu zadržel spolu s dalším příslušníkem odsouzeného po nedovoleném odchodu z nestřeženého pracoviště v Rakovníku. Vězně zadrželi a eskortovali zpět do věznice.

kah

Přijďte relaxovat do krásné přírody

Zveme Vás do minirekreačního zařízení Věznice Mírov, které se nachází v klidné chatové oblasti v Dolním Bušínově nedaleko Zábřeha na Moravě. Ubytování je zajištěno ve třech kompletně zařízených a zrekonstruovaných chatách pro 6 osob s terasou a pergolou. Chaty jsou vybaveny kuchyní, sociálním zařízením, krbem a TV-SAT. Středisko je cca 300 m od přehrady. V bezprostřední blízkosti se nachází lanové centrum, restaurace, minigolf, 3 kurty na volejbal a nohejbal. Lokalita je vhodná i pro houbaření.

Lokalita je velmi příznivá také pro výlety. V okolí je možné navštívit například:

- Pohádkový hrad Bouzov, lovecký zámek Úsov a hrad Sovinec
- Zámek, termály a ruční papírnu Velké Losiny
- Přečerpávací elektrárna Dlouhé Stráně
- Javoříčské jeskyně, Mladečské jeskyně
- Muzeum silnic ve Vikýřovicích u Šumperka - historické předměty, mapy a dobové dokumenty o výstavbě silnic
- Rozhledna Suchý vrch, odkud můžete dojít k dělostřelecké tvrzí Bouda ze 2. Světové války. Jedná se o rozsáhlý a důmyslný komplex bunkrů. Prohlídky s výkladem cca. 2,5 hod
- Krásné turistické trasy v Hrubém Jeseníku
- Pro cyklistiku ideální Litovelské Pomoraví
- Na konci prázdnin každoročně Mohelnický dostavník – festival tramské, country a folkové hudby. Ve stejné době se koná také každoroční hromadný start horkovzdušných balónů na Hradě Bouzov

kontakt: 583 488 246

Neváhejte a objednávejte co nejdříve.

Obvyklá délka pobytu je od soboty do soboty. Je možné případně dohodnout i zkrácené pobyty.

Cena je příznivá 700,- Kč za chatu a den.